

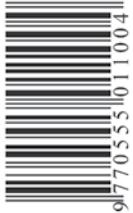
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

Број 1198 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. фебруар 2017. године

ISSN 0555-0114

Манастир Кончул

Први пут се спомиње почетком XIII века, а обновио га је Стефан Немања, тако да вероватно потиче из преднемањићког доба, као и оближња Стара Павлица

Манастир Кончул посвећен Светом Николи (у народу познат као Никољача) се налази у селу Гњилица, на три километра од данашње Рашке. Припада Епархији рашко-призренској и представља непокретно културно добро као споменик културе од великог значаја.

Манастир Кончул први пут се спомиње почетком XIII века, а обновио га је Стефан Немања ((1166) 1168–1196), тако да вероватно потиче из преднемањићког доба, као и оближња Стара Павлица. Познато је да је Свети Сава провео прву ноћ свог бега за Хиландар на Светој Гори управо у овом манастиру. У њему се замонашио будући Архиепископ и писац Данило II (1324–1337), а током владавине краља Милутина (1282–1321) манастир је постао седиште новоформиране Кончулске епископије. Свој највећи успон доживљава у XIV и XV веку, док за владавине Ђурђа Бранковића (1427–1456) у склопу манастираја столује Митрополит. Сматра се да је целокупан манастирски комплекс уништен након Великог бечког рата 1689., и Велике сеобе Срба. На остацима старе цркве, подигнута је 1861. нова црква која се махом држала основа првобитне цркве, изузев мале капеле на северном делу и параклиса.

Доласком Турака 1459. године за манастир Кончул, као и друге српске светиње, су наступила тешка времена. Манастир је опустошен и срушен у аустријско-турском рату 1689. године, и остао у рушевинама све до 1861. године када је обновљена манастирска црква која је једино преостала од читавог манастирског комплекса. При обнови црква је задржала облик првобитне основе са полуокружном олтарском, спољашњом и унутрашњом апсидом на истоку и две капелице уз северни и јужни зид. Црква је била живописана, а остаци фресака не омогућују потпунију представу о њиховим хронолошким и стилским вредностима. Од 1975. до 1979. године у цркви и у читавом манастирском комплексу су вршена археолошка истраживања (манастир је био конзервиран).

Иако је манастир Кончул посвећен Светом Николи и као храмовну славу празнује Пренос моштију Св. Николе, у манастиру се неколико година уназад посебно прославља и Духовски понедељак као заветна слава овог манастира јер су монахиње, бежећи испред Шиптара из разореног манастира Св. Тројице у Муштишту (код Суве Реке на Ким), духовно и материјално обновиле Кончул 1999, и пренеле у њега чудотворну икону Мајке Божије Кикоске. Чудотворна икона, копија иконе Богородице Кикоске коју је радио Св. апостол Лука, пронађена је нетакнута на згаришту храма у Муштишту и пренесена у

Манастир Кончул у зиму
(фото: manastirsvetognikole-koncul.com)

Ентеријер манастирске цркве

Вл. Теодосија са сестринством манастира

Кончул где се данас чува и чудотвори у Храму Светог Николе. У манастиру Кончул постоје радионице за шивење и иконописачка радионица, при којој монахиње израђују минијатуре на пергаменту.

„Они који су порушили Светотројични манастир у Муштишту разорили су само грађевину, али оно што је остало и наставља до живи до данас јесте сестринство које живи и даље у љубави Христовој. Са њима су и Свете мошти Св. мученика Јакова Персијанца које су сестре успеле да понесу из свог старог манастира“, рекао је једном приликом Владика рашко-призренски Теодосије.

З. Н.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1198

4
Активности Патријарха

6
Нестанак српске
историје и културе

7
Обележена 75. годишњица
Новосадске рације
З. Нешин

8
Разговор са
Александром Нинковићем Тасићем
Са Пупином
свет је био леп
Разговарала Снежана Крутиковић

12
Разговор са
Љубомиром Максимовићем
Византија –
свет промена
Разговарала Славица Лазић

15
Пушкин и Свети
Јефрем Сиријски
Проф. др Ксенија Кончаревић

20
Живот и рад Еп. Николаја (25)
Свечовек – етички идеал
Радован Бијовић

22
Мудри мењачи новца
Проф. др Предраг Драјашиновић

24
Свети свештеномученик
Монтан и његова жена Максима
Драјан Петровић

26
Ћирилица:
прво писмо у свемиру
гр Александар Раковић

28
Ћирбастерс

30
Да ли нам је још увијек потребна
молитвена недјеља
за јединство хришћана?

31
ECCE: NOVUM POPULUM!
Јерођакон Александар Суботић

32
Достојевски у пет:
о Достојевском и вери
код Ијана Ренкина
Владимир Коларић

34
Свет књиге

38
Наука, уметност, култура...

40
Кроз хришћански свет

42
Из живота Цркве
46
Вјечнаја памјат

На насловној страни:
Богородица са Христом и пророцима
(из 1630. године), престона икона
из Цркве Св. Николе из XIV века
(срушене 1999. г.), Ђураковац
Фото: Музеј СПЦ

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом
Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ
Епископ бачки др Иринеј

Главни и одговорни уредник
Презвитељ др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крутиковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф

Бакон Драган С. Танасијевић

Чланови редакције

Презвитељ др Оливер Суботић,
Сања Љубардић, Славица Лазић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар
и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700
динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара.
Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске
Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутници!

Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:

Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:

145-4721-71 Марфин банка

Далматинска 22 Београд

Текући рачун девизни број:

Intermediary Deutsche Bank GmbH,

Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)

Account with inst: 952-952-10

Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKRISBG)

Beneficiary: RS35145007080000135615

Информативна издавачка установа Српске Православне Цркве,

Краља Петра 5, Београд

Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Предплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113

e-mail: pravoslavlje@spcrs.rs – редакција

предплата@spcrs.rs – предплата

православље.срб: www.pravoslavlje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени
редакцији „Православље“ подлежу анонимној рецензији. Текстови
и прилоги објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прешиптампање, копирање,
умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова
ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и
представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:

Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутор: „Polydor“ д.о.о.

Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац

телеф./факс: 032/717-522, 011/2461-138

СИР – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље

COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе
за сарадњу с Црквама и верским јединицама

Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1198. броја Православља, завршена је
у понедељак, 13. фебруара 2017. године у 9.00 часова, када је у
штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

Званични пријеми

Његова Светост је примио 1. фебруара 2017. Милана Вијатовића, отправника послова Амбасаде Републике Србије у Дамаску, престоници Сирије. Вијатовић, једини службеник српске амбасаде у Дамаску, известио је Патријарха о тешком стању сиријског народа, посебно оног који исповеда православље, који већ пуних седам година преживљава страхоте рата. Патријарх је заблагодарио на исцрпним и важним информацијама, изразивши наду да ће у скоријој будућности напокон престати ратна дејства и да ће поглавар Српске Православне Цркве имати прилику да посети древну Антиохијску Патријаршију.

Истога дана, Патријарх Иринеј је, у одвојеним посетама, примио Алексиса Ципраса, председника Владе Републике Грчке, са сарадницима, и Синишу Малог, градоначелника Београда. Пријему су присуствовали Епископ топлички Арсеније и протојереј-ставрофор Стојадин Павловић, директор ПУО.

Патријарх Иринеј је уручио 2. фебруара 2017. Миловану Витезовићу Орден Светог Саве другог степена, за показану љубав према Светој Мајци Цркви, као и за вишедеценијски плодоносни рад на пољу српске књижевности и културе, чиме истрајно до-приноси очувању духовних и традиционалних вредности српског народа. Свачаној додели признања присуствовали су чланови САСинода, П. Г. еписко-

Бабкен Симоњан код Патријарха Српског

Патријарх Иринеј примио је познатог јерменског књижевника и почасног конзула Републике Србије у Јерменији Бабкена Симоњана. Током своје посете Патријаршији господин Симоњан је упознао Српског Патријарха са улогом Јерменске Цркве у очувању националног идентитета, традиција и обичаја, са многобројном јерменском дијаспором у свету која је настала углавном после страшног геноцида над Јерменима 1915, у Османлијској империји, кад су многи Јермени после тог ужасног покола, напуштајући своју историјску отаџбину, нашли нова уточишта у Србији и кроз више десетица година интелектуалном активношћу и доприносом обогатили српску културу, науку, економију.

Патријарх Иринеј се присетио занимљивих детаља из своје младости – с љубављу је говорио о породици Лазарјан, која је била позната у Чачку и која је много помагала људима у невољи.

Током разговора Патријарх и српски конзул у Јерменији нису заобилазили најболнија питања – отете јерменске светиње – библијска планина Арапат и Западна Јерменија, а Србима света Косовска земља. Са сажаљењем су говорили о равнодушности света према борби и опстанку малобројних народа.

Конзул је говорио о важности јерменско-српске сарадње у свим сферама јавног живота, а, пре свега, о сарадњи двеју Цркава. Са сажаљењем је Симоњан говорио о рушењу јерменске цркве у Новом Саду 1963, а недавно, јуна ове године, о рушењу последњег трага о постојању јерменске заједнице у Србији – гробнице породице Ченази (Цаназизјан), која се налазила на истом месту где је некада постојала јерменска црква из 1746. год. Српски Патријарх је изразио жаљење, истичући да се не смеју рушити светиње ни једног народа, јер су ти споменици све-дочанство о заједничком животу и пријатељству.

Патријарх Српски је високо оценио иницијативу српског конзула у Јерменији господина Бабкена Симоњана да се напише књига о Јерменској Апостолској Цркви на српском језику и о Српској Православној Цркви на јерменском.

Протојакон Радомир Ракић

пи: бачки Иринеј, жички Јустин, далматински Фотије и рашко-призренски Теодосије.

На Савиндан

Патријарх српски Иринеј началствовао је 27. јануара 2017. на Савиндан, Св. Арх. Литургијом у крипти Храма Св. Саве на Врачару, уз саслужење многобројног свештенства и молитвено учешће благочестивог верног народа. Саслуживали су: протојереј-ставрофор Гојко Перовић, Архимандрит Данило Љуботина, протојереј-ставрофор Стојадин Павловић и други. Поред многобројног благочестивог народа, Литургији су присуствовала и деце са Ким, која су у престоницу дошла из Косовске Митровице на позив својих вршњака из ОШ „Свети Сава“ са Врачара.

На Богословском факултету

Празник Светог Саве, 27. јануара 2017., на Православном богословском факултету у Београду молитвено је прослављен у капели факултета Св. Арх. Литургијом којом је началствовао Епископ топлички Арсеније. После прочитаног зачала Светог Јеванђеља, Епископ Арсеније произнео је празнично слово о овом великом српском светитељу. Након Св. Литургије преломљен је славски колач.

Славље је настављено свечаном Светосавском академијом на којој су присуствовали Патријарх Српски, представници Београдске надбискупије, представници Београдског универзитета, представници католичких богословских факултета из Љубљане и Загреба, декани других факултета, продекани, професори и студенти. Патријарх Иринеј се обратио присутним, честитајући славу студентима, професорима и свечарима, позивајући нас да по угледу на Светог Саву негујемо науку коју је утемељио и да и ми сведочимо о Богу и својој вери.

Извор: Православни богословски факултет Универзитета у Београду

На Светосавским данима

Светосавски дани у српском војном школству, свечаност у организацији Универзитета одбране и Телевизије Храм, одржана је 28. јануара у крипти Храма Св. Саве на Врачару. Свечаности су присуствовали Патријарх Иринеј, министар одбране Зоран Ђорђевић, генерали и официри Војске Србије, свештенство и многобројни грађани. Патријарх Српски је указао на значај манифестација попут Светосавских дана у српском војном школству: „Први пут после много година овако свена-

Честитка Патријарха Кирила

Патријарх московски и све Русије Кирил честитала је Патријарху Српском празник Светога Саве:

Ваше Свјатјејштво, возљубљени сабрате и са-служитељу пред престолом Божијим! Срдачно Вас поздрављам на дан светковања светитеља Саве. При-мер врлинског живота овога великог оца у роду срп-ском (Канон Светом Сави, песма 5), његови завети о очувању јединства, трпљењу у невољама и непоко-лебивој верности Светом Православљу у сва време-на су обједињавали Србе, помажући им да се удруже пред тешким искушењима која су сназила њихову судбину током столећа.

За чеда Руске Православне Цркве име светитеља Саве нераскидиво је повезано са многовековном историјом општења наших народа, предвођених на-шим Црквама. Сећање на то је духовно дружење са руским светогорцима, које је довело српског царе-вића и будућег просветитеља на Свету Гору, где је он примио постриг из руку игумана руског манастира, помаже нам да се постарамо око очувања и умножавања драгоценог дара искрене братске љубави коју нам је завештао светитељ Сава.

Овог свечаног дана молитвено Вам желим мир, крепко здравље и помоћ Божију у раду на добро Српске Православне Цркве.

С братском љубављу у Господу,
Кирил, Патријарх московски и све Русије

родно прослављамо Светог Саву“, поручио је он. Министар Ђорђевић је изјавио да је ова свечаност показала дубоку везу која постоји између Војске, Цркве и народа.

Извор: ТВ Храм

На дечјој Светосавској академији

Дечјој Светосавској академији, одржаној по шести пут у Патријаршији српској 29. јануара, у организацији редакције Светосавске звонице, поред Његове Свето-сти присуствовао је и Епископ топлички Арсеније.

Патријарх Иринеј је похвалио програм као и труд редакције Светосавске звонице и деце и рекао: „Управо ова-кав приступ прослави имена и дела Светог Саве је нај-бољи, јер активно и заједно учествују и деца и одрасли.“

Извор: Светосавско звонце

Девастиране православне светиње на Косову и Метохији

Нестанак српске историје и културе

Црква Св. Николе се налазила у Ђураковцу, месту недалеко од Истока на Косову и Метохији. Храм је припадао групи гробљанских цркава и представљаје ретку комбинацију камена и дрвета. Црква Св. Николе је била подигнута на темељима старије грађевине из 14. века. Била је зидана притесаним и ломљеним каменом и сигом, утопљеним у малтер, кров јој је био покривен каменим плочама, а осликао ју је *трешини Милија зоїраф*. У цркви су се чувале царске двери настале на прелазу из 16. у 17. век, четири велике иконе из 1630. године и рукописни *Богородичник* из 16. века. На жалост, након доласка италијанских снага КФОР-а, црква је демолирана, минирана и срушена у јулу 1999. од стране Албанаца. Царске двери и две престоне иконе са иконостаса спашене су и извађене из рушевина, те се данас чувају у манастиру Пећка Патријаршија. Лепоту и свеколику раскош ових икона имали смо прилике да гледамо све до половине децембра прошле године у Музеју СПЦ на изложби „Српски иконопис на подручју обновљене Пећке Патријаршије 1557–1690“.

Оно што је остало од Цркве Св. Николе уписано је на листу споменика културе од изузетног значаја и представља непокретно културно добро Републике Србије.

Чињеница је да је за неколико месеци од доласка КФОР-а, а све у једној години (1999), уништено преко 100 цркава, манастира, црквишта и гробала, док су црквене драгоцености на Ким из порушених и опљачканих православних светиња најчешће биле предмет илегалне трговине Албанаца и одређеног броја војника из састава КФОР-а. Осим вредних литургијских предмета, уништаване су и читаве „гalerije“ икона на иконостасима, дела најпознатијих иконописаца и сликара од 16. до 19. века. Број икона на једном иконостасу креће се у зависности од његове величине од 20 до 50, па чак и до 70. Најнижи просек на порушеним црквама и манастирима био је око 35 икона. Када се тај, најнижи број помножи са 76 порушених храмова, добија се трагичан резултат, од више од 2.660 бесповратно несталих икона.

Црква Св. Николе или Ђураковачка црква, како је још у народу зову, након 1999. приодата је списку уништених храмова на Ким и данас је само још једно име у дугачком низу, заувек са земље зbrisаних, православних светиња од стране Албанаца. Неке су огромним трудом и залагањем СПЦ, српске државе и народа, данас обновљене, али највећи број њих је сада, уместо живог сведочења српског национа, културе, историје – гомила здробљеног камења. Манастир Св. Тројице у Муштишту с краја 14. века, (у јуну 1999, манастирска црква је опљачкана, а потом 10. јула

Богородица са Христом, икона из Цркве Св. Николе из XIV века (срушена 1999. г.), Ђураковачки Музеј СПЦ

подметањем експлозива, потпуно уништена. Ватрена стихија настала након експлозије захватила је све зграде у манастирској порти у којима су уништени и сви древни рукописи и иконе, које су ту чуване); Црква Богородице Одигитрије у Муштишту из 1315, (након доласка немачких снага КФОР-а, свештеникова кућа и парохијски дом су опљачкани и запаљени, а црква је дигнута у ваздух и спаљена); манастир Св. Марко Коришчи из 1467, (у јуну месецу 1999, након доласка немачког КФОР-а, црква и звоник су минирани, тако да је данас од ове древне светиње преостала само гомила камења); манастир Св. Арханђела Гаврила (у Бузовику) из 14. века, (у другој половини јуна 1999, манастир је оскрнављен и опљачкан. Унутрашњост манастирске цркве је спаљена, а манастирски објекти потпуно уништени експлозивом); манастир Девич из 1434, (у ратним операцијама 1999. манастир је опљачкан, разбијена је плоча на кивоту Св. Јоаникија а иконе су оскрнављене. Марта 2004. манастир је поново оскрнављен и спаљен у присуству војника КФОР-а. Гробница Јоаникија Девичког је отворена и оскрнављена)...

Снежана Круйникoviћ и Зорица Нешић

У Новом Саду

Обележена 75. годишњица Новосадске рације

Наша вера, вера свих овде присутних, јесте вера наде. Прави човек и прави верник никад не губи наду, а учење не тражи најпре од других, него улаже сву енергију своје душе и савести у подвиг сопственог учења те најсушне лекције. Молим се, са својом браћом архијерејима, свештеницима и са свима вама за душе невиних жртава – српских, јеврејских, ромских и свих других. Изражавам наду да ће људски род почети да увиђа да из историје морамо да учимо“, поручио је Епископ бачки, после служења помена невино пострадалима у Новосадској рацији пострадалим тачно пре седамдесет и пет година. Епископу су саслуживали: Митрополит загребачко-љубљански Порфирије, П. Г. епископи: врањски Пахомије, сремски Василије, банатски Никанор, шумадијски Јован, крушевачки Давид, топлички Арсеније, викар и изасланик Патријарха српског, умировљени канадски Георгије и умировљени милешевски Филарет.

Обележавање седамдесетгодишњице Новосадске рације почело је 23. јануара 2017, у подне, на Кеју жртава рације. Председник Србије Томислав Николић, представници републичке скупштине, Војске Србије, Града Новог Сада, Српске Православне Цркве, Јеврејске општине у Новом Саду, амбасадори Израела, Мађарске и Велике Британије у Србији, као и бројни народ, дошли су да покажу да погром над српским, јеврејским и ромским народом и осталим непријатељима Хортијеве фашистичке Мађарске, из јануара 1942, када је за три дана више од хиљаду грађана Новог Сада – Срба, Јевреја, Рома и других националности, на бруталан начин лишено права на живот, није заборављен.

Градоначелник Новог Сада Милош Вучевић је рекао да је, на данашњи дан, пре 75 година, Новим Садом владао ужас и додао да у животу не сме бити изговора

Деца бесмртности

У великој дворани Српског народног позоришта у Новом Саду, поводом 75 година од Рације у јужној Бачкој, у организацији ЦО новосадске 23. јануара 2017, одржана је Академија под називом „Деца бесмртности“.

Академији су присуствовали Епископ новосадски и бачки др Иринеј, Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије, П. Г. епископи: врањски Пахомије и крушевачки Давид, градоначелник Новог Сада Милош Вучевић и други.

Беседио је Митрополит загребачко-љубљански Порфирије који је, између осталог, рекао: „Стојећи пред мученицима светим на данашњи дан учимо да нисмо ми ти који другима суде, али да нисмо ми ти који сами себи праштају. Бог је тај који суди и који прашта, а знамо да је Он пре свега и изнад свега Љубав. Наше је да стојећи пред Христом, чупамо из свог срца сваку злу помисао, нарочито против брата свога. Нека молитвама новомученика све нас Господ благослови, да нас покрене на свако добро, на љубав, на међусобно разумевање и пре свега на спремност да другог разумемо из његове позиције и да га прихватамо управо онаквим какав он јесте.“

за борбу против фашизма, нацизма и свих идеологија усмерених против човека: „И сваког јануара на овом месту, на новосадском кеју жртава рације, сведочанству о људском злу, достојанствено ћемо понављати да ту лекцију никада нећемо заборавити.“

Председник Николић је изјавио да ране нанете „бићу народа“, пре 75 година, данас зацељујемо „праштањем, помирењем и искреном посвећеношћу да се зло више никада не понови и да се очува мир“.

Програм је настављен молитвеним поменом, који је у име Јеврејске заједнице Србије одржао господин Исак Асиел, врховни рабин Србије који је током служења за „свете жртве“ убијене само зато што су били Срби, Јевреји, Роми или други рекао: „Ко год да убије једну душу, као да је убио цео свет, а онај ко одржи једну душу, спасао је цео свет.“

Уследило је полагање цвећа на споменик Породица.

Приредила: З. Нешић

Разговор са Александром Нинковић Тashiћ, председнициом Образовно-истраживачког друштва „Михајло Пупин“

Са Пупином свет је био леп

Разговарала Снежана Круйникoviћ

Недавно затворене изложбе: „Пупин од физичке до духовне реалности“ и нешто касније постављене „Тесла и Пупин на истом путу“ у Историјском музеју Србије посетило је преко сто хиљада људи. Публика се вратила у музеј, а Пупинов и Теслин магичан научни, али и лични свет, могли смо проучавати скоро пуне две године. Дати су нам услови на граници научне фантастике... Пупин, Тесла, говоре, одговарају... Инсталације у простору које су прошириле нашу реалну стварност...

Били смо у прилици да сагледамо до сада најобимнији пресек живота и дела Михајла Пупина, идворског пастира који је постао научник светског значаја и коме је НАСА посветила једну од две почасне собе. Друга је посвећена Галилеју... О овом нашем великану, о фантастичној изложби која је разоткрила и разгрнula велове тајни око човека који се без знања енглеског језика и новца укрцао на брод „Вестфалија“, да би у Америци као чувени професор на „Колумбији“ стекао светску славу, разговарамо са Александром Нинковић Тashiћ, ауторком изложби и председнициом Образовно-истраживачког друштва „Михајло Пупин“.

— Михајло Идворски Пупин био је простодушни геније савршене резонанце срца и ума. Човек знања, угледа и богатства који је све што је часним научним ра-

дом стекао оставио српском народу. Светосавац чије су трагове деценцијама брисали, показао је да његова вера светли, да није грејала само време у коме је живео, већ може бити путоказ и у овом нашем времену. Изложба је мали доказ тога. Више од стотину хиљада људи, редови, пуно суза, довођење најближих да и они виде, али и осете снажну доброту нашег пастира који је задужио свет. Ову истиниту причу истакли смо користећи и савремене технологије, како бисмо оживели Пупинову и реч његове мајке, како бисмо се за тренутак нашли у цркви у којој је крштен, гледајући у иконостас Пере Тодоровића, или посматрајући његову родну кућу. Покренули смо звездано небо и чули Пупинове речи да човек може створити смртне ствари, али не може законе по којима се крећу звезде и планете. И то је само почетак. На више од 2000 квадрата откључана је истина о оцу телекомуникација и електронике, једном од највећих доброчинитеља и патријата, човеку који никада није дозволио да га наука удаљи од Бога, увек истичући да га је управо она начинила бољим хришћанином. Пупин је записао: „Први циљ науке је да благонаклоно и без предрасуда тумачи језик природе, то нам пружа увид у вечиту истину, а истина нас чини слободним.“

Још увек се сабирају утисци након Вашег катаричног изложбеног остварења. Просто бљештите сјајем и несагледивом енергијом када причате

о томе! Дугогодишњи „суживот“ са Пупином, десетине изложби, новинских написа, истраживачких дела, семинара – године, дани и сати рада посвећеног проучавању живота Михајла Пупина. Јавност је фантастично одреаговала. Како сте Ви све то доживели?

– Као мало чудо и велики доказ да се не може убити снага једног добrog делатног живота. Не може се прескочити жива вера Михајла Пупина, не можете скрити његово чисто светосавље. То је био онај састојак који се не буди, а да не гане људе, да их не промени. Нада да није касно, да се може бити достојан овако великог претка, мој је најјачи утисак. И још један – на изложби је било на хиљаде деце. Од најмањих, до оних који су већ закорачили у свет одраслих. И ту, на месту где Пупин снагом и јасноћом својих доприноса, гледа на нас, ништа налик ономе у шта смо почели да верујемо – да су нове генерације изгубљене, незаинтересоване, необразоване. Али, ја сам живела од радости откривања Пупина, Тесле и Миланковића баš њима. Тражити звезде у музеју, смејати се, певати Химну Светом Сави, трагати за суперјунацима наших великанова – од Марка Краљевића, па све до Карађорђа, била ми је највећа награда за свав труд. Када се нађу пред добним, наша деца су и добра и љубопитљива и паметна. Чини ми се да је тај наук који се створио током трајања изложбе, мој највећи наук.

Када је у Ваш живот „ушао“ Пупин и како сте се заинтересовали за њега са толиком посвећеношћу и страшћу?

– Данас ми је јасно да тај сусрет није био случајан. Од прве стране велике монографије манастира Дечани, на којој је испод Пупинове фотографије писало – штампано из Фонда Михајла И. Пупина, Српска Краљевска Академија, па све до сусрета са људима који о Пупину без сузе у оку не могу да говоре, и не разумевајући логиком, већ пре свега неком унутрашњом сигурношћу да знам шта ми је чинити, ја сам покренула трагање. Прво је то била потрага за изгубљеним благом, а веома брзо прерасла је у радост што могу јасно да препознам сву снагу великог живота и дела.

Како је залажење у Пупинов свет, у оно што га је чинило врхунским научником, али и оно што је представљало његову личност утицало на Ваш живот, Вашу веру, на Ваш посао?

– У потпуности. Откривати Пупина значи пронаћи и духовног учитеља и путовођу. Мој сусрет са њим мали је доказ живе снаге једног врлог примера. Нисам само ја одрастала, мењала се, није само мени постало јасније у уму и топлије око срца. Као таласи када баците каменчић у воду, широј се Пупинов пример прво на моју породицу, затим на пријатеље, а онда је кренуо да осваја и сваког ко би погледао ка де-

Александра Никовић Тасић је рођена 1978. у Београду. Председник је Образовно-истраживачког друштва „Михајло Пупин“, мултикултурални је амбасадор Унеско клуба Универзитета Сорбона. Аутор је Пупин меморијалног пројекта у земљи и региону у оквиру кога је поставила први виртуелни музеј који представља једно научно и културно наслеђе у свету – Пупинов виртуелни музеј. Аутор је шест изложби, организатор преко стотину предавања и трибина у читавој Србији, али и Црној Гори, Републици Српској, Хрватској и Мађарској. Написала је више радова у релевантним издањима за историју науке, велики број чланака, фельтона, специјалних додатака, а покретач је и реализација медијске пупанизације и обележавања Пупинових година на националном нивоу (2014. и 2015).

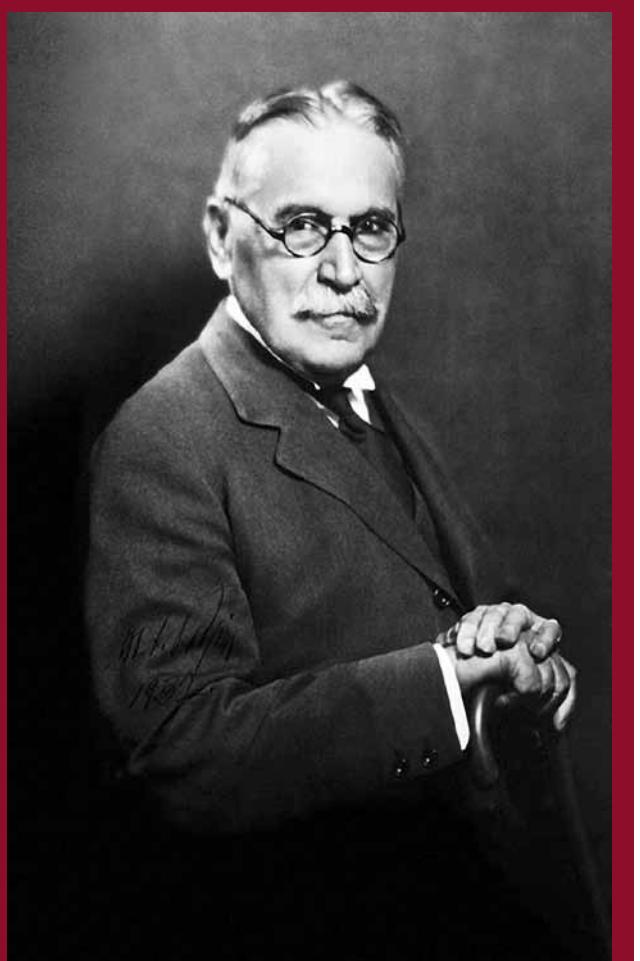
лу овог (као што би рекао један амерички новинар) – изворској пастира који је ђосио један од највећих научника 20. века.

Лабораторија за физику на Универзитету „Колумбија“ добила је име по Михајлу Пупину. Сједињене Америчке Државе додељују престижну медаљу за науку са његовим именом... Петнаест година постављате изложбе, држите предавања, говорите. Чините све да се у нашој јавности поново достојно востостави и заживи његово име. Шта то упорно српска јавност губи из вида када је Михајло Пупин у питању?

– Не препознаје систем да је више од имена, Пупин један мотор, који може да нас лечи и учи. Када се упитате *шта нам је чиниши*, он даје одговор. Не препознаје се колико нам његово наслеђе треба. Да ли је Пупин толико боли од система који треба да савлада деценије незнაња и да га упише у свој научни, образовни и културни програм? Сигурна сам да он стиже до људи, најразличитијег образовања, узраста, занимања и да ће тако, кроз нашу свест и наше душе, он постати део народа коме је толико дао.

*Уџеншар свој егиској круја снаје
Пупин ставља Светој Саву. И можда би
причу о Пунину требало почети цишашом
који је дуго брисан из Пупинове
аутобиографске књиће:*

Свети Сава – Укратко речено, ово је прича коју сам од мајке чуо. Свети Сава био је најмлађи син српског великог жупана Немање. Рано још одрече се краљевских части и повуче се у један манастир у Светој Гори, где проведе много година у учењу и размишљању. Затим се врати у своју домовину у почетку тринаестог столећа, постаде први српски архиепископ и основа самоуправну Српску Цркву. Он је основао и народне школе у држави свога оца. Ту су српски деца имали прилике да науче читати и писати. Тако је он отворио очи српском народу, а народ, из захвалности и признања за ове велике услуге, прозове га Светим Савом Просветитељем, славећи вечно његово име и успомену на њега. Од времена Светога Саве прошло је седам стотина година. Али ниједне године није било а да се, у сваком месту и у сваком дому, где Срби живе, не би одржавале светковине на којима се слави име његово.

Успели сте да дођете до многих докумената о Пупину, попут тајног досијеа ФБИ, његових писама, текстова који су до сада остали скривени од светске јавности... И да српској јавности представите његов однос са Теслом, Владиком Николајем, да нам откријете дуго цензурисану светосавску страну његове личности... Како Вам је то пошло за руком?

– Сија ово светло и у најгушћем мраку. Захвална сам што осећам значај и снагу онога што нам је отето, што је потрага равна најфинијем заносу и што моја упорност проналази, не увек са лакоћом, али увек са одушевљењем, пут до наших великана срца и ума, пут до њихових дела. Данас ми се чини да сам пред највећом ризницом, некада су то били тренуци, информације и појединачна документа, сада је то читав један свет врлине, надахнућа и знања.

После толико година „суживота“ са Михајлом Пупином, шта нам можете рећи – какав је овај наш свет гледан Пупиновим очима?

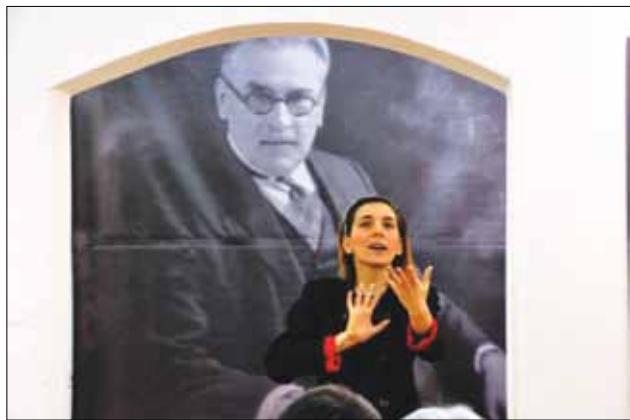
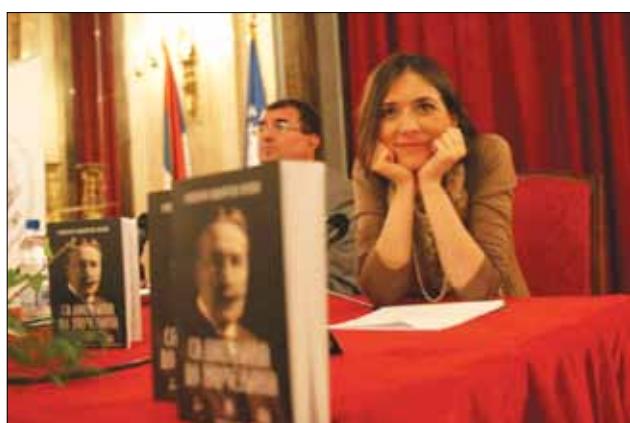
– Очи Михајла Пупина увек су биле окренуте ка вечном звезданом небу. Сматрао је да је управо звездани свод над нама један од путева ка божанској. Није све, пише Михајло Пупин, као што каже она српска

– лутам као гуска по магли. Има нешто и у томе – где је воља, ту је и умеће. Тај тренутак у коме вера греје и снажи Пупинову вољу – јесте пут ка једном бољем свету. Каже нобеловац Исидор Раби: „Са Пупином свет је био леп.“

Његов пут ка знању, откривању вечне истине, његова неустрашивост у борби за свој народ и опште добро јесу међе тог света.

У свом чудесном делу *Нова реформација – ог физичке ка духовној реалности*, Пупин пише: „Никада човек није јасније показао божанско порекло свог духа него када је почeo да схвата да је његов живот само део много сложенијег и значајнијег живота, живота хуманости, живота огромног броја аутономних појединача који се свакодневно боре за своју егзистенцију.“

На крају, Александра, о Вама, и поред дугих претрага, знамо тек неколико штурих података... Да сте мама, да сте историчарка науке и туристички водич специјализованих тура о Михајлу Пупину... За Вас други кажу да сте „жене која је вратила публику у музеј, покренула историју и поставила Михајла Пупина на место које заслужује...“ Ко сте заправо Ви?

– Најтеже је своје међе исцртати. Трагајући за српским великанима који су трагали за вечном истином, ја сам пронашла смисао и сврху свог животног позива. Бити мајка је оно што обавезује да будете снажнији, бољи, достојнији. И није ми лако што испред себе видим Пијаду Пупин, чија је вера јака толико да сваки страх претвара у сигурност да ће њеном сину и у далеком и непознатом бити добро, да ће успети. Чини ми се да су пупанизација и мој живот повезани нераскидиво, нема јасне границе не само између мене и мисије коју називам пупанизацијом, већ ни између живота мојих најближих и пута који је постао наш. И борба и усхићење и радост и обавеза. Можда јесу трагови које исцртавам водич за друге, а мени преостаје да трагам и даље. Увек пупиновски – за опште добро, за добро нашег народа.

Крај Пупиновој товора пред највећим научницима прве половине 20. века, приликом добијања Џон Фриџове медаље 1932. године:

– У једној од слика ја видим тријумфално освајање свемира аутомобилском и аеронаутичком науком. Видим чуда дистрибуције енергије које стоструко повећавају комфор и креативну моћ човека, и ја сам одушевљен електричним таласима који клизе преко жица, или лутају свемиром доносећи на својим крилима говор и мелодију преко континената и океана у сваки кутак и угао ове земаљске кугле. Ово су нека од чуда нашег доба код којих су покретачке енергије топлоте и електрицитета приказале магију свог божанског порекла. Оне су начиниле физички део људског живота чак величанственијим од живота богова са Олимпа. Ово достигнуће доба енергије велика је слава. Али духовна страна људског живота, представљена у другој слици, далеко је од ове... У овој другој слици ми видимо пустошење на свакој страни у буђењу најсмртоноснијег рата кога је свет икада видео. Свет се појављује овде као да стоји на ивици економског колапса, и ипак силне армије и морнарице брзо уништавају сиромашне остатке богатства нација, док милиони беспослених гладује. Најмрскије фигуре на овој грозној слици су страх и mrжња, које, као два ружна демона, нервожно чекају са сваке стране граничних линија међу комшијским нацијама.

Протерајте ове демоне из људског срца и неће бити потребе да силне армије и морнарице чувају нашу безбедност од непријатељских суседа. Неће бити непријатељских суседа и ратови ће постати само умируће сећање на претходно варварско доба. Али божанске слуге наше цивилизације, покретачка снага топлоте и електрицитета, нису их проторале. Наука признаје да магија ове две исконске сile не може без помоћи прочистити душу човека и елиминисати отрове који су искварили њен духовни живот. Нама је потребна друга покретачка сила, која може продрети дубље него покретачке сile, ... у дубине људског срца. Ова потреба препозната је скоро пре 2000 година када је наш Спаситељ открио највећу покретачку силу у духовном свету и наложио нам да волимо Господа нашег Бога, и да волимо наше ближње као себе.

Ово је била порука надолазећег доба енергије у духовном свету. Али ово доба још није стигло. Човечанство још није дошло до највеће покретачке сile у духовном свету, а без њеног присуства покретачке сile топлоте и електрицитета не могу дати свој пуни допринос развоју духовног живота човека.

Љубав према вечној истини и њихов рад да открију ову истину за добротит човечанства водио је научнике и инжењере до њихових великих успеха. Ови тријумфи љубави убедиће безвръзни свет да ће победнички тријумф покретачке сile љубави коју је Христос открио бити највећи тријумф доба енергије.

Разговор са
Љубомиром Максимовићем,
потпредседником САНУ

Византија – свет промена

У Београду је одржан 23. међународни конгрес византолога чије резултате сумирамо. После Конгреса у Београду 1927. и Охриду 1961, ово је био трећи пут да Београдска византолошка школа организује овај скуп. Које границе је померио овај, сада већ извесно, највећи икада одржани светски византолошки конгрес?

Доласком руског историчара Георгија Острогорског, једног од најзначајнијих византолога 20. века на Катедру Историје Византије на Филозофском факултету у Београду, српска византологија стиче, захваљујући његовом великим научном опусу и бројним ученицима, светски углед. Његово капитално дело *Историја Византијске државе* преведено је на све светске језике, а својим истраживањима обухватио је све аспекте византијске хиљадугодишње историје. Његовим залагањем основан је Византолошки институт САНУ, чији је био доживотни директор. Један од његових студената је наш саговорник, академик Љубомир Максимовић, садашњи директор института и својевремено асистент славног професора Острогорског, а повод је недавно одржан 23. међународни конгрес византијских студија (од 22. до 27. 8. 2016) под називом „Византија – свет промена“. У години у којој се обележава 175 година САНУ и 110 година од оснивања Катедре за византологију, Београд је био домаћин византолозима из читавог света који су сумирали стање у данашњим византолошким истраживањима. Покровитељи Конгреса били су Унеско и председник Србије због важности Конгреса за научна истраживања у Србији, а организатор Међународно удружење за византијске студије и Српски комитет за византологију, чији је председник академик Максимовић.

Када резимирате резултате Конгреса, шта се посебно истиче као најважнији дomet?

– Треба истаћи, због одјека који има византологија и због нашег веома важног места који ми имамо у

развоју византологије, да је то био највећи до сада одржан византолошки конгрес. И најбољи. Имали смо 1648 акредитованих учесника из 49 земаља по свим основама, од чега је преко 1300 држало реферате, а 120 наших научника је имало прилику да се представи. Византологија се стално шири, нарочито после Другог светског рата гледано са становишта дисциплина које се интересују за Византију и византијски свет. Некада су то биле историја, историја уметности и по мало археологија, а данас не можемо да замислимо хуманистичке науке, па чак ни егзактне науке које са својих аспекта не истражују византијски свет. Конгреси се одржавају сваких пет година и сваки од њих помера границе. Резултати београдског Конгреса превазишли су сва очекивања. Мото Конгреса „Византија – свет промена“ изабрали смо јер нисмо хтели да истакнемо саму Византију као центар испитивања, већ читав тај свет који превазилази границе Византијског царства и који чини једну цивилизацију на основама које можемо назвати византијским, али цивилизацију која на разним странама показује велике специфичности. Посветили смо нарочиту пажњу разумевању Византије као живог организма, који је трајао преко једног миленијума и чија је идеологија, уметност и култура дала суштински допринос развитку Европе од позне антике преко средњег века до наших дана. Наша земља и наш народ има велику византолошку традицију – научну, културну и идентитетску византијску традицију средњег века, јер смо православна земља која је на тим основама у средњовековној уметности сваке

Фотографије са Конгреса (фото: САНУ)

врсте ишла за византијским узорима, без обзира на самосвојност коју је увек показивала. И нисмо једини такав случај. Инсистирали смо да се што је могуће више тај свет посматра у његовој целовитости. И у томе смо успели.

Шта данас значи појам Византија и како видите динамику промена?

– То је наслеђе професора Острогорског. Можда и најважније о коме научници не воде доволнорачuna. Историја се састоји од промена, које имају последице. Без уочавања тих промена не можете посматрати институције, феномене, живот једне цивилизације, као што је цивилизација византијског света у ширем смислу. Треба ломити усталења мишљења чак и међу византологима, да је Византија била статично и конзервативно друштво у коме су промене биле минималне и да она није била способна за промене. Ми смо за мото Конгреса узели парафразу из Овидијевих *Мешаморфоза*, коју је изрекао византијски филозоф Максим Плануд из 13. века: „Све се мења, а не ишчезава ништа.“ То говори да ишчезнуће Византије и њене средњовековне цивилизације код византијског света није прекинуло њен утицај до данашњег времена. У одређеним деловима света је тај утицај јачи, негде је слабији, чак и на Западу који се развијао у католичком и протестантском амбијенту, има византијских трагова који су често врло упадљиви. Да покажемо да српска средњовековна цивилизација може да буде самосвојна, да препознајемо њене основне елементе и појавне облике као српске, али да истовремено припада византијском свету. Примамо византијске изворе, али их прерађујемо и прилагођавамо својим потребама.

Где се налази Србија у том миљеу?

– Данас је јасно да средњовековна Србија почива на византијском утицају, не само израженом кроз Православље, на автохтоном наслеђу и на утицајима са Запада. Прерађујемо византијско наслеђе у српској самосвојности. И то је карактеристично не само за Србију, већ и за Јерменију, Грузију, Бугар-

ску. На примеру Србије хтели смо да покажемо да једна цивилизација може да има заједничке основе, али да унутар тога постоје самосвојни идентитети. На Конгресу се чуло да би ЕУ могла нешто од тога да примени у својој структури и организацији.

Скуп прате и две публикације – зборник пленарних реферата и тротомна студија *Византијско наслеђе и српска уметност, штампани на енглеском и српском језику*. Шта обухвата студија?

– Тротомна публикација је важан допринос схватању учесника и њиховом бољем разумевању српске византијске традиције. То није инсистирање на националном, што не би било прихватљиво са општег византолошког становишта, већ да покажемо која је фактографија и вредност нашег наслеђа. Књиге показују како једна заједница функционише у својим самосвојним деловима и у целини, из чега можемо извући поуке за будућност. Шира друштвена заједница вековима није имала исправно гледање на Византију. Из политичко-цивилизацијских разлога, са прејудицирано негативним ставом према Византији, склони смо да кажемо да је то последица папске политике у доба када су се папство и Византија сукобљавали. Међутим, у модерном свету то је много више последица идеологије коју је изнедрила француска револуција, тог буржоаског става да је средњи век апсолутно мрачни период људске цивилизације и да се са њим треба обрачунати, што су и урадили. Средњи век су доживели као мрачан јер су им појаве из византијског живота – духовне и материјалне биле стране. Тада став је почeo да се мења великим развојем византологије у 20. веку, али увек треба о томе говорити зарад истине. Византија је превасходно била секуларна држава, уза своје Православље и огромну улогу коју је имала вера и свештенство у животу те заједнице, зато што је превладавало римско империјално наслеђе. То смо ми, целу ту конструкцију, која треба да покаже како функционише византијски свет, покушали овим Конгресом да покажемо. Неки аутори су се бавили више, неки мање, али је то

била оријентација. Овом публикацијом смо дали подстицај да учесници конгреса могу да виде како то изгледа у српском случају. И то је најважније постигнуће. Конгрес је имао осам пратећих изложби, велики духовни концерт на Коларцу, серију документарних филмова о нашем културном наслеђу које припада Византији у Кинотеци. Учесници Конгреса су добили лепу слику о месту средњовековне Србије у византијском свету.

Да ли је постигнут јаснији увид да је српско-византијска баштина на Косову и Метохији угрожена сталним физичким уништавањем од стране Албанаца?

– То је културни злочин и општем смислу, јер споменици на Косову и Метохији представљају опште културно добро човечанства. Поставили смо питање које смо били дужни да поставимо – да се говори о стању византијских споменика и оних који припадају византијском културном кругу, као што су српски средњовековни споменици, да говоримо са научне тачке гледишта. На то смо били позвани и од стране Унеска, који је један од покровитеља.

Самопроглашена држава Косово ће опет тражити пријем у Унеско са захтевом да српско духовно наслеђе прогласи својим. Ако су учесници Конгреса саветници својих земаља у телима Унеска, који је покровитељ Конгреса, можемо ли очекивати да ће својим владама објаснити неприхватљивост такве идеје?

– Данас постоји један врло раширен принцип свуда у свету да о културним споменицима, који се налазе на нечијој територији, брине тај који је ту и да ако их не својата као своје културно наслеђе, а оно бар да их третира као културно наслеђе које припада њему по територијалном принципу.

Међутим, у случају Косова и Метохије, споменици припадају још увек живим историјским ентитетима, а то је СПЦ. Италијански стручњак Валентино Паче је у свом излагању третирао десет региона византијског света, од Кавказа до Косова и Метохије у којима постоје византијски споменици.

О томе ће ипак одлучити политички разлози, а не историјски и научни. Наука устаје у одбрану сваког наслеђа које је извор да та наука функционише, а с друге стране има општу културну вредност коју наука мора да брани. Велико је питање какав је утицај друштвених и хуманистичких наука које се баве овим питањима. Оне су свуда гурнуте у страну, у општој тежњи за материјалним напретком. Науке које се баве питањима идентитета и традиције су угрожене. У данашње време глобализације, та питања желе да избришу. Србија има приступ заједничким научним програмима, али је врло тешка борба да се добију средства за нешто што није од општег значаја, него је од значаја за вашу земљу.

Зашто Европа и свет нису реаговали на брутално уништавање наших цркава и манастира у варварском погрому на Косову и Метохији?

– Не умем да вам објасним. Било је минималних реакција. Мислим да је то питање данашње политике и политичких интереса који не воде рачуна о историјским и идентитетским питањима.

Да ли је СПЦ била доволно укључена у програме Конгреса и да ли сте задовољни са сарадњом САНУ и СПЦ?

– СПЦ је била врло активна. Професори са Богословског факултета су учествовали, као и страни теологи, не само православни, са својим излагањима. Његова Светост Патријарх је благосиљао Конгрес, а Свети Синод је заузео становиште да се приликом организације изложби мора помоћи. У Музеју СПЦ приређена је изложба „Иконопис са подручја обновљене Пећке Патријаршије“. Сарадња увек може да буде боља, али ја сам задовољан. Имамо конкретне видове сарадње у протеклим годинама на научним симпозијумима и скуповима. Постоји сарадња са Богословским факултетом, али она није формализована у облику заједничких пројеката.

Следећи Конгрес за пет година је у Истанбулу. Да ли је позната тема и како ће се научници одредити према отимању Цркве Свете Софије и претварању богомольје у музеј?

– Сваки византолошки конгрес није конгрес онога ко га непосредно организује, већ Међународне асоцијације византолога. Турци су га добили, још није позната тема. Рано је да говоримо о наредном Конгресу.

Шта је занимљиво младим истраживачима, којим темама се баве?

– Наука није наука ако се не бави новинама. Нове теме произилазе из старих. Многи који се баве нашом националном историјом у најширем смислу речи, баве се делимично и византологијом, јер је Србија припадала византијском свету. Млади се баве српско-византијским односима. Када говоримо о нашој византологији, ми говоримо о византологији и медијевистици.

Шта САНУ може да учини како би спречила могући улазак такозване републике Косово у Унеско?

– У дипломатске напоре наше земље укључила се Академија на начин који је својствен Академији. Послали смо упозоравајуће писмо, научно утемељено, на адресе преко педесет националних академија. Наочиглед светске јавности уништаван је један од најзначајнијих бисера европског средњовековног наслеђа.

Ускоро ће почети Часни пост, и током великопосних богослужења у црквама ћемо читати Великопосну молитву Светог Јефрема Сиријског.

У сусрет Великом посту, читаоцима доносимо следећи текст о А. Пушкину и Св. Јефрему:

Александар Пушкин,
портрет из 1827. г.,
рад сликара Ореста
Адамовића Кипренског
(извор: ru.wikipedia.org)

Преп. Јефрем
Сиријски, византијска
фреска из 13-14. в.
Протат, Света Гора
(извор: pravlife.org)

Пушкин и Свети Јефрем Сиријски

(повојом 180. годишњице упокојења А. С. Пушкина)

Проф. др Ксенија Кончаревић

Транспоновање сакралних текстова, без сумње, један је од најсложенијих преводилачких подухвата. Могућни удео интерпретативности и субјективне инспирисаности преводиоца особито се као проблем јавља при транспоновању остварења молитвеног жанра као најнепосреднијег израза живе религиозности, где се „у једном посебном сплету и сарадњи емоција, уобразиље, мисли, воље, сензитивних осета, смирења и гордости, благодарности и затворености, радости и туге, страха и предосећања“ (И. А. Иљин) у највећој мери препрезентује *status subjectivus*, самобитност и непоновљивост индивидуалног искуства богоопштења и богопознања. Преводилац се овде налази пред дверима нечијег унутарњег храма, туђег скривеног обиталишта Духа, одакле му светлост што се у њему разгорела ваља изнети чистом и неоскврњеном и даље је ражећи у духовним просторима других људи, без обзира на неминовну различитост у интензивности, чистоти, активности, емоционалној обложености, бого-

словској промишљености и пројавним облицима духовног искуства сваког појединца. Деликатност преводичеве позије директно је пропорционална дубини и светости самог изворника: тако, С. С. Аверинцев, истичући једноставност и непосредност псаламског израза, у коме се „сваки пут крчи уистину најкраћи пут од реалности ка речи и од речи ка срцу“, констатује да „у поређењу са том непосредношћу било који, па и најлепши препев може да се учини вештачким и декоративним: добија се утисак свечаности уместо првозданости и побожности уместо саме светиње“.

Преводити молитвословља значи поседовати истанчан осећај за поимање туђег религијског искуства и његово језичко исказивање кроз призму властите духовности. Јасно је отуда да се транспоновања канонских молитава, вековима брижљиво одабираних и освештаваних црквеном употребом, могу подухватати само особе способне да осете највише духовне дomete. Александар Пушкин, тај „свечовек, велики и још несхваћени весник“ (Ф. М.

Достојевски), „богонадахнути пророк и свештеносавршитељ поезије“ (И. А. Иљин), „најобухватнији и истовремено најхармоничнији дух кога је изнедрила руска култура“ (П. Б. Струве), зацело је био на висини тога задатка. У његовом преводилачком опусу наћи ћемо два препева познатих црквених молитвословља: новозаветне *Молитве Господње* (*Ойче наш*) и Великогосне молитве знаменитог химничара, егзегете и доктора Преподобног Јефрема Сиријског (прибл. 306–373. год. н. е.). Навешћемо Пушкинов препев у преводу на српски језик из пера Милице Грковић:

*Оци ис юсници и свештице жене,
Да би срцем биле небу узнесене,
И за даље борбе да њеа окреје,
Срочише молитве и мноје и лейе;
Ал највећи одјек душом ми се јавља
Ог оне коју свештеник юнавља
Док Великој юсћи трају тужни дани;
На усни ми она најчешће се сјани –
И мене, јоклеклој, чудном снајом води:
Боже мој живота, Ти ме ослободи
Празнословља, духа ѡаштине у свему,
Самољубља, змије скривене у њему;
Да сајлегам трехе у којима блудим,
И да браташа своја никад не осудим;
Дај дух смирености и сјерљења мени,
Чедношћу, љубављу Ти ми срце ћрени.*

У доба настанка ове песме Александар Сергејевич Пушкин још је у души носио болно и свеже сећање на смрт мајке, сахрањене у Свјатогорском манастиру, као што је у њему био снажан и предсећај смрти. Мистичко настројење у роду Пушкиновом било је наследно, и са особитом снагом пројављено у личности његовог оца, Сергеја Љвовича; атмосферу благочестивости и правоживља у његовом дому са великим ревношћу и усрђем одржавала је и разгоревала супруга Наталија Николајевна, васпитана, иначе, у духу „монашке строгости живљења и безусловног послушања“. Сам песник, по сведочењу П. А. Вјаземског, био је склон молитви: „У последњим годинама живота (...) био је пројект красотом многих молитава, знао их је напамет и често их понављао“. Монашки идеал надахњује га на стварање дивних ликова Пимена у *Борису Годунову* и монахиње Изабеле у *Анђелу*; под сводовима манастирским, у Свјатогорској Успењској обители, он пише знаменитог *Пророка*; а седам година пре но што ће се подухватити препевавања Сиринове молитве, из његовог пера отеће се надахнуте строфе о „манастиру изнад облака“, који је „ковчег што плови небом“ (очигледна реминисценција на Нојев ковчег спасења), и за чијим „царским шатором“ (старозаветна скинија) песник чезне из најскривенијих дубина свога бића (*Манастир на Казбеку*, 1829).

Винути се у те недогледне висине, вазнети се на небеске висине из каљуге свакидашњих брига и страсти, из усковитланог „житејског мора“, погрузити се у богосозерцање и молитву, савременицима дочарати и пренети лелек за Христом што се пробија из tame векова, из далеке сиријске пустине, није могућно непосредно, без иаквих ограда, без постепеног увођења и – усхођења. Песник се суочава са неопходношћу да створи „својеврсни, духу дате епохе примерени и специјално за њу обрађени рам, који представља преграду којом је одвојен стварни свет од света који је аутор створио у своме делу (...), изрезбарене двери на улазу у тај свет и на излазу из њега“ (М. Стојнић). Кроз те двери, дођаћемо, Пушкинов савременик *види одје украшене, али руха нема да униђе у њих* (из *Еизајостиларија Страсашне седмице*). Сиринова молитва одише пуним духовним животом, који крије од нас своје тајне и у свом оригиналном облику остаје несхваћен за савременог читаоца. А за преводиоца („преводника“) и тумача? Његова гносеолошка и естетичка позиција блиска је, у средњевековној словесности широко прихваћеној, идеји ћутања (А. А. Аверинцев), означеног и свешћу о неизрецивости, несазнативости, необухватности садржаја који ваља пренети, и спознајом властите немуштости, неспособности, недостојности у његовом посредовању. Стога се Пушкинов преводилачки оквир гради на два нивоа: I. „преузорја“ у коме, држћући да не буде сажежен огњем богоопштења, у ништавности и занемелости, стоји песник, исповедајући своју палост, али и уму недосежну силу молитве које се дотиче; овај ниво садржи, дакле, „оправдање“ преводилачког подухвата и изрицање индивидуалног преводиочевог односа према материји што ће је транспоновати, и II. „ула жења кроз двери“, приближавања тајних древних отшелника, поклоњења њиховим духовним и естетичким назорима, спознаје назначења овога и других молитвословља; овде је у питању компензирање историјског и срединског колорита изворника, за снивање транслаторно-трансмутацијског поступка. Тако да ове две степенице долази до просветљења „одјејанија души“ и читаоца, и самог преводиоца; пут је уговорљен, стазе поравнате – покажна молитва може да почне.

Александар Пушкин и његова супруга Наталија насликаны на графиту на зиду зграде у Улици Пушкинској 68, Харков (2008. г.) (извор: wikipedia.org)

Први ниво преводилачког (или приповедачког) оквира својствен је, са мањим или већим модификацијама, многим архаичним текстовима. Пушкиново смерно обраћање казује његов интимни однос према молитви коју ће преводити, означен умиљењем, превасходством над другим молитвама, честим опомињањем њених речи, њеним стражењем на песниковим уснама и мистичким преображајем, метанојом, коју у њеном присуству доживљава он – „*иали*“ (друге речи за себе песник овом приликом не налази!). Пушкин је, очито, био обдарен суптилном и осетљивом савешћу, самокритичношћу, смиреношћу срца и ума, што истичу Митрополит Антоније (Храповицки),protoјереј Јован Восторгов, И. М. Андрејев, С. Л. Франк. У стању палости песник је раслабљен, али не без наде: он је већ искртено доживео благодатно-окрепљујућу, уму недокучиву – несазнајну, неисказиву, непредстављиву – силу ове молитве, са њом се саживео; она му, више но ма која друга, долази на усне и изазива неупоредиво умиљење. Драгоцено сазнање, и крајеугаони камен за познавање Пушкинове духовности! Она нам се разоткрива као – молитвена, покажничка, печалничка; у њој је песник духовно узрастао – огледало његовог напретка је и дар уснене молитве као степенице која претходи оној умној, срдачној, и радост умиљења

као највише награде, најсветлијег озарења, најснажније потврде дејствености молитве.

Знајући ово, дубље ћемо разумети разлоге због којих у следећем нивоу експозиције (композиционо постављеном на прво место) песник за молитву везује епитет „божанствена“: његов избор није проистекао из силабичко-версификационих потреба, нити је реч о овешталом шаблону коме се прибегава у недостатку инвентивних решења. И на овом примеру потврђује се запажање Митр. Анастасија (Грибановског), изречено као општи утисак о Пушкиновом опусу: „Епитети ‘божанствени’ и ‘свети’, које Пушкин тако често користи у примени на своје песничко надахнуће (и не само своје, како видимо из песме), нису представљали само лепу метафору: у њима је скривен дубок сакраментални смисао, истинско осећање духовне повезаности песникова са другим, оностраним светом.“ Отакче молитве су „божанствене“ јер их је таквима искртено доживео сам песник, познавши њихову потребу и моћ; ово је у потпуном сагласју са учењем Светих Отаца и Учитеља Цркве, који је, између остalog, називају и „беседом са Богом“ (Св. Јефрем Сирин), „светлошћу за душу“ (ава Исаја), „средством за привлачење и испруженим дланом за примање сваке благодати“ (Преп. Никодим Агиорит), „мајком врлина“, „одр-

жањем космоса“, „помирењем са Богом“, „предзнаком вечне славе“ (Св. Јован Лествичник).

Пушкину је позната преизобилна и непотрошива ризница молитава којима располаже Црква од Истока; пошто је био веома добро упућен у химнографску традицију, светоотачку и хагиографску литературу, ликови знаних и незнаних сачинитеља ове свештене поезије морали су се такође наћи у видокругу његовог занимања, па и у њи у „оквир“ његовог препева као „*Оци исиосници и светици жене*“. Веома је необично то што се Пушкин опомиње жена чије се стваралаштво кретало у оквирима црквених песмопоја, а не само „сабраће“ по перу и вишњем помазању. Тумачење овога стиха В. П. Старк доводи у непосредну везу са датумом настанка песме (22. јули), када Црква слави спомен на Свету Мироносицу, равноапостолну Марију Магдалину. И наше је мишљење да ово није тек пук коинциденција, и да дубинска веза са ликом Свете Мироносице, као што ћемо показати у даљем излагању, постоји, али да се она остварује посредством реминисценције на једну познату црквену песму, пониклу из пера најпознатије међу „саслагатељницама“ сакралне поезије, Преподобне Касије. Реч је о стихири „Господи, я же во многиа грѣхи впадшаѧ жена“, која се поје на Велику среду, а то је и дан када се последњи пут изговара Сиринова молитва. Мати Пушкинова преминула је 29. марта те 1836. године, и више је него вероватно да се песнику урезала у сећање служба Велике среде, испуњена трагизмом и болом, служба у којој се верни опомињу ноћи што ју је Господ провео у Виталији, у дому Симона губавог, када Му је жена грешница излила на главу многоцено миро и тиме Га припремила за погреб (Мт. 26, 12), служба одржана четири дана уочи смрти Надежде Осиповне, 25. марта. Касијине песме он се с правом сетио и 22. јула, на празник Равноапостолне Мироносице: почетак те песме, наиме, гласи: „Господи, я же во многиа грѣхи впадшаѧ жена Твое ощущиваѧ божество, мироносицы вземши чинъ, рѣдающи муро Тебѣ прежде погребениѧ приноситъ“, а даљи ток њен сазвучан је песниковом покајном, сузном настројењу, и у сагласју је са његовим осећањем властите палости, о коме смо већ говорили.

Молитве се, по прецизном Пушкиновом запажању, рађају у душама подвигника „чтоб сердцем возлѣташъ во областии заочны, / чтоб укрепляшъ ею средь дольних бурь и битв“. Са становишта православне аскетике ова је формулатија неоспорна, бритка и бриљантна. Песник уочава да је срце средиште духовног живота, као што уче и сви Свети Оци. Највиши степен молитве јесте управо умна или срдачна молитва, која се, по одређењу Св. Игњатија (Брјанчанинова), иначе савременика Пушкиновог, „изговара сједињеним умом и срцем, при чему ум као да нисходи у срце, и из дубина

срца узноси молитву“. Циљ молитве јесте узношење срца, што сугерира и литургијски возглас „*Горе имајмо срца!*“, и новозаветне поруке (Фил. 3, 20; Кол. 3, 2). Просторна опозиција између вишњих „областей заочных“ и „дольних бурь и битв“ утемељена је и догматички, и са аспекта православне аскетике, где се појмови „вишњег“ и „нижњег“ употребљавају и у просторном (опозиција духовни-човечански свет), и у наравственом значењу (небеска чистота противставља се земаљској трулежи и грешковности). „Доле“ бесне буре и олује (представа непосредно преузета из црквеног песништва, нпр. у Теостириковом *Молбеном канону Пресветој Богородици* налазимо: „Устанак мојих страсти и буру мојих сајрешења утишај, Богоневесто, јер си родила Господа – крманоша“, „Молим, Дјево, утишај душевни немир и буру шуте моје“, у *Блајовештењском акатисту Богородици*: „Радуј се, јер спремаш пристаниште душама“, „Радуј се, лађо оних који жеље да се спасу“, „Радуј се, пристаниште љоловаца живоша“, итд.), „доле“ је и поприште непрестаног духовног војевања, невидљивог и суворог: „Ово је војевање“, пише Преп. Никодим Агиорит, „теже од сваког другог“, као што је и „победа у њему славнија од других, и – што је најглавније – од свега благоугоднија Богу“. Најмоћније оружје у духовном војникоњу јесте управо молитва, за коју Пушкин казује да „срце крепи“, а Агиорит сведочи: „Само молитва постаје победоносно оруђе у невидљивој борби, чим се (...) упечати у срце и почне да непрестано у њему делује.“

О „преводилачком раму“ још једна напомена: већ и сама његова величина, рекло би се, несразмерна у односу на сам препев (9: 7 стихова) сугерира нам помисао да се, можда, управо у њему налази смишљено тежиште овога Пушкиновог остварења. За разлику од В. П. Старка, који налази да је основна идеја песме „Пушкиново трагање за моралним идеалом“, пошто је „главна пажња у Пушкиновој песми усмерена на борбу са властољубљем“, нама се чини да је песникова тежња – трагање за естетичким идеалом, оличеном у самој Сириновој молитви, затим у молитви као таквој (молитвеном богоопштењу, богопознању, богосозерцању и удеоничењу у Божијој красоти), као и у подвигу духовносних твораца црквеног песништва. Старк своју аргументацију базира на чињеници да је „том греху (властољубљу) дато проширене одређење“, док „слика 'скривене змије' у Сириновој молитви није присутна“. Није ли, међутим, читав преводилачки рам далеко претежнији од ове једне метафоре, која, с једне стране, не представља неко значајније проширење информације, уколико имамо на уму традиционално – и у Библији, и у светоотачкој литератури – уподобљавање греха (и то не само властољубља!) змији, а с друге, она је још једна опомена да се живи „по законима чуда“,

додатно подсећање на Христом установљени „закон чудотворства“, духовно-морални императив надрастања света (С. С. Аверинцев), са одговарајућим естетичким импликацијама – а тиме се опет враћамо Пушкиновој концепцији „естетике унутрашњег“ из експозиције песме.

Препев *Великойосне молитве* на лексичком плану показује готово потпуно подударање са изворником: термини аскетско-моралног богословља црквенословенске провенијенције задржани су готово без измена, а изостављени су само неки архаични граматички облици (*дажь, ми, любве, ей, Господи Царю, моя прेирешения, зреши*). Ипак, преводиочева индивидуалност манифестована је и на плану лексичке еквивалентности, и на плану песничких слика, и на композиционом плану. У првој области пажњу заслужује транспоновање термина: „*дух праздноти, уныния*“ пренет је као „*дух праздноти унылой*“, чиме су две различите страсти спојене у јединствену целину на основу узрочно-последичне везе (да је уније изданак испразности, али и њен узрочник, констатује више светоотачких извора); *смиренномудрие* (грч. *ταπείνωφροσύνη*) се замењује *смиренiem* (такође црквенословенизам, али са мањом дозом књишкости), чиме опет није дубље нарушен смисао изворника, будући да се између ова два термина у литератури обично не прави прецизна граница; насупрот овоме, изразито маркирани црквенословенизам *любоначалие* (грч. *φιλαρχία*) из изворника задржан је у препеву и поред постојања општеупотребног, стилски неутралног еквивалента *властолюбие*. На плану песничких слика најизразитију иновацију представља метафоричко проширење у другом стиху („*любоначалия, змеи скрышой сей*“). Ова песничка слика остварена је у духу културе у чијем је окриљу изворник настао, чиме се препеву придаје доза „оријенталне упечатљивости, живости“; она, даље, има извориште и у библијској символици (ђаво узима на себе обличје змије; змија је оличење греховности, подмукlostи, лукавости и свакога зла); змија је скривена, као што је и властољубље брижљиво прикривана и дубоко запретена, другима невидљива, али опасна страст, узрочник гордоумља као врхунца зла и греха. Занимљиво је да се песник овде не опредељује ни за један од могућих црквенословенизама (змија, змей, *vasilisk, дракон, асийд, ехидна, лейущий змей*), него за варијанту из актуелног језичког израза, чиме као да сугерира свагдашњу животску подмуклу страсти чије оличење она представља. Интервенција у првом стиху (транспоновање синтагме *живота моего* као *дней моих*) такође је у духу библијске традиције и црквенословенског израза: *дни жизни, дни* (1. Мојс. 25, 7; 5. Мојс. 11, 21; Јер. 25, 18; Пс. 88, 30 и др.) значи што и *године живота, живот, дни злы* (1. Мојс. 47, 9; Јер. 16, 19) јесу *шешка времена, године пастиње*, и сл. У композицији препева Пушкин остава-

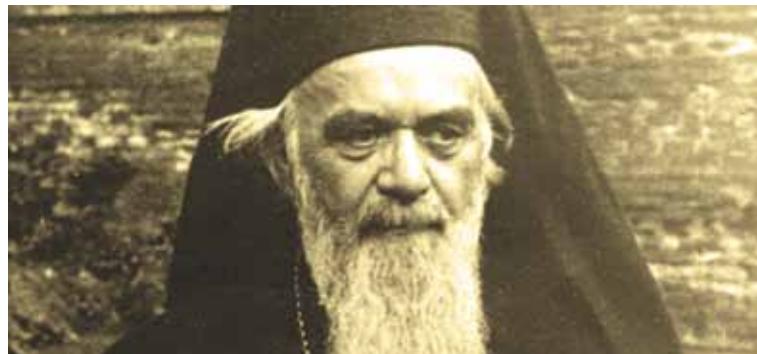
Пушкину је позната преизобилна и непотрошива ризница молитава којима располаже Црква од Истока; пошто је био веома добро упућен у химнографску традицију, светоотачку и хагиографску литературу, ликови знаних и незнаних сачинитеља ове свештене поезије морали су се такође наћи у видокругу његовог занимања, па и ући у „оквир“ његовог препева као „*Оци и посници и светици жене*“.

рује две новине: финалну молбу изворника (о даривању виђења својих греха и неосуђивању ближњих) он помера на средину, стварајући тиме симетрију између негативних и афирмативних прозби, између дистантности и контактности, чиме поменуте духовне дарове истиче и као предуслов за стицање највећих врлина – смирења, трпљења, љубави и целомудрености; у оригиналу су, међутим, страсти и врлине непосредно сучељене. Друга разлика тиче се поретка побрања врлина у изворнику и препеву: код Сирина оне се наводе по редоследу изложеном у знаменитој *Лестивци*, редоследу у чијој је основи начело поступног нарастања савршенства и узрокованости хијерархијски виших врлина онима нижег реда, док Пушкин мења место смирењу и целомудрености, стављајући ову потоњу у најистакнутију, финалну позицију. Ово се показује као изузетно успело решење, с обзиром на опсег који се датом појму придаје у светоотачкој традицији: „Целомудреност је“, пише Јован Лествичник, „*своейшии назив своих врлина*“, „*богоусвојење и уподобљење Богу колико је то могуће човеку*“. Поред тога, песник се не моли за даривање (као у изворнику), него за *оживљавање* врлина, чиме, како показује В. Лепахин, „премда одступа од оригиналa, али се како на смисаоном, тако и на лексичком нивоу везује у свом поимању односа човека према Богу и Бога према човеку за Библију и светоотачке списе“.

Песма „*Отцы пустынники и жены непорочны*“ показује се, дакле, као образац успелог интравалингвалног превода, са максимално адекватним решењима у транслацији и трансмутацији информације садржане у изворнику и у црквенословенском тексту-посреднику. Ово је још један снажни израз Пушкинове стваралачке генијалности, његове ерудиције, а изнад свега његове корените уцрквеноћености и аутентичне духовности, неретко прикриване од знатиљењих или недобронамерних погледа, али која се „оку срца“ открива у блиставој слави и тешко докучивој величини, попут *трага што на гори стоји*.

– Од Свечовека до Богочовека –

Живот и рад Епископа Николаја – 25. део –

Свечовек – етички идеал

Радован Бијовић

Идеја Свечовека у Николајевом духу претрајавала је пуних десет година,
а Личност Богочовека Христа – целог живота

На почетку овог поглавља истакнуто је да је идеја Свечовека у Николајевом духу претрајавала пуних десет година, а Личност Богочовека Христа – целог живота. Претходно излагање је указало на основна значења тог појма и атрибуте Свечовека. У Речима о Свечовеку и Молитвама на језеру Свечовек је Божанско Биће, Друго Лице Свете Тројице, коме се придају многе особине других божанстава, тако да Свечовек не личи на Богочовечанску Личност Господа Исуса Христа. У настојању да се каже ко је Свечовек, и шта он значи за свет, губи се Света Тројица, губи се људска личност, и ствара се класичан монистички систем, истина, са многим контроверзама и нелогичностима. Тај монизам се може назвати свечовекомонизмом, и уколико се Свечовек односи на Богочовека, утолико је то христомонизам, који је по последицама истоветан сваком монизму. Да би се употребила Николаје-

ва визија Свечовека, неопходно је осврнути се и на она дела где је то искључиво антрополошко-етички и аксиолошки појам. То су: *Ниче и Достојевски, Свечовештво, Шексијир – свечовек, Лејенда о йанславизму, Свечовечанско браћиштво, Беседе Јод Ђорђем, Месић Србије у светској историји и Божије заповести*. Ту он на темељима хришћанског откровења развија и указује на неке основне карактеристике хришћанске антропологије, истичући да је њен основни циљ да од човека створи свечовека.

Као крајњи циљ људске егзистенције, свечовек је јединство свих људи у једном човеку. Свечовештво – јединство свих душа у једној души. Суштину и садржај тог јединства чини љубав. Сви су одговорни за једног, један за све; сви страдају за једног, а један за све; сви тугују за једним, један за све. Љубав шири човека – индивидуу до неслућених граница и широта – до Свечовека. Свечовек је, заправо, прави чо-

век који мисли за све, који тугује за све, који се моли, који страда и воли све људе.

Основу за афирмацију нове антропологије свакако чини Предање Цркве, али на то су Николаја засигурно подстицале и идеје Достојевског, словенофилства, југословенства и панхуманизма, које су почетком века биле веома актуелне. Вероватно да ништа мање нису били подстицајни и схизофрено духовно стање света и његово неосећање за грех, експанзија атеистичких идеја, појава фашизма, сурови егоизам и индивидуализам и идеја натчовека. Свему томе Николај супротставља нови педагошки и етички идеал свечовека.

Поред ових, појам свечовек има још једно значење, и то изузетно важно у Николајевој мисли. Свечовек је синтетички појам који означава и изражава најдубље тежње Истока. Супротан је појам најчовек, преузет од Ничеа, који означава сам етос западноевропске културе

и најдубље тежње западног човека. Чак и кад се експлицитно не помињу, ова два појма, која изражавају и означавају два поларизована менталитета, код њега су присутна. Мање-више сва Николајева дела чине једну апологију свечовека и беспоштедну критику натчовека. Понекад се чини да се борба води између њих и у њему самом. Николајево дело *Ниче и Достојевски*, где се први пут срећу ови појмови, јасно говори да их он користи у поменутом значењу. Ниче и Достојевски су за њега не само два усамљена и различита мислиоца већ символи два различита света, „најизразитији репрезенти духовних тежњи и настројења наше епохе“ (*Ниче и Достојевски*, СД II, 559). Од тада ће ти репрезенти постати *натчовек* и *свечовек*. Ничеова философија, његови појмови *волја за моћ* и *натчовек* Николаја су посебно привлачили, јер је и он, попут Хайдегера, веровао да се у тим појмовима најбоље изражава суштина западног европске метафизике субјективизма – западна философија и западна теологија. И не само то: натчовек је крајњи циљ философије Антихриста, а свечовек философије по Христу. „Ниче и Достојевски представљају два противположна света. У њима се оличавају Јудеја и Рим, хришћанство и паганизам, народ и деспот, вера и неверовање, нада и очајање, Христ и Антихрист“ (Исто, 572). Натчовек одриче Бога, морал, друштво. Натчовек гледа смисао човечанства у себи, свечовек у човечанству. Натчовек је једна монада, огромна по димензијама, свечовек једна организација од безброј много малих монада (Исто, 573). Зато „Ниче и Достојевски (натчовек и свечовек) нису више само две теоријске сile какве су Спиноза и Кант, но две живе сile којима свешт живи“ (Исто, 575).

Натчовек је крајња тежња волје за моћ (Ничеово дело Тако је говорио Заратустара, које је превео

Милан Ђуричин, Николај је приказао у часопису *Дело* (1911) књ. 61, 1, 150–157; 2, 299–308. То значи да се још у младости бавио Ничеом), символ зла у свету, а свечовек символ добра. Они означавају и две природе у човеку, једну која вуче ка добру и другу која вуче ка злу. „Натчовек и Свечовек отуда чине сталан раскол у души људској и у друштву људском“ (*Ниче и Достојевски*, 574). Но, иако супротстављени, оба су неопходна због одређене равнотеже, мисли Николај. Уколико у свету не би постојали натчовек и свечовек, настао би „свеопшти мир у свету“ (Исто, 574). Тада свеопшти мир у свету представљао би смрт света (Када је писао овај краћи спис (*Ниче и Достојевски*), сматрао је да је појам *натчовек* довољно философски утемељен, а да појам *свечовек* није довољно „философски обослован“ (стр. 574), и да је због тога „несимпатичан“ (стр. 574). То је вероватно и био разлог да он предузме да појам *свечовек* философски и теолошки утемељи).

Стварање натчовека је крајњи циљ немачке политичке философије, а стварање натчовека словенске политичке философије. У једном чланку Николај истиче да се у Европи води страховити рат између „немачког натчовека“ и „словенског свечовека“, и нада се да ће се историја преокренути у корист свечовечанског идеала и словенских робова. „Ја увек верујем у крајњу победу Христа“ (*Свечовечанско браћство*, СД III, 45). Овим речима он завршава тај чланак. Он верује да ће империјализам свечовека надјачати империјализам натчовека, и да ће словенски народи успоставити ново друштво, ново човечанство, које ће бити уједињено братством у љубави (Упореди: *Свечовештво (Pan-humanity)*, СД III, 800–804; О свечовеку и свечовештву као крајњим идеалима политичке философије Николај је посебно говорио у Лондону 1915. године (упореди: *Месец Србије у свештској историји*, СД III, 339–391; *Вера и нација*, СД III, 401–410). Колико је

Николај заиста настојао да светску политику заснује на свечовечанским принципима хришћанства, показује још један његов чланак под насловом „Друштво народа“, где исказује нескривене симпатије према том друштву (данас Уједињене нације), али и жаљење што је оно засновано на нехришћанским принципима. Уколико би то друштво усвојило свечовечанске принципе, који су утемељени на Јеванђељу, испунило би своју мисију (упореди: Николај Велимировић, „Друштво народа“, *Браћство* (1926) 77–78)).

За разумевање појма *свечовек*, веома је користан чланак Владике Николаја „Шекспир – свечовек“ (То је предавање поводом тридесет година од смрти великана светске књижевности В. Шекспира. Чланак је првобитно објављен на енглеском језику, а касније на српском). Говорећи о Шекспиру, он истиче његов универзални дух (јер се бави универзалним проблемима и људским судбинама свих епоха, култура и религија) и за њега каже да је свечовек („Шекспир Свечовек“, *Весник Српске Цркве* (1921) 9–12, 49). Шекспир је омиљен код словенских народа јер је и њихова неисказана тежња, непрестано очекивање и загонетка – свечовек (Исто, 49). Шекспир и Достојевски су велики зато што су свељуди, што је први „епски панантроп“ (Исто, 52), а други „лирски свечовек“ (Исто, 52. У истом чланку још каже да је реч *свечовек* први употребио Платон, и под тим подразумевао универзум, а потом Достојевски, који је мислио на човечанство, као и Апостол Павле (упореди: стр. 50)).

И из овога се види да је свечовек, у ствари, прави човек или светитељ. Свечовек није датост, већ задатост. Човек је позван и призван да постане оно што он није по својој природи, а то је свечовек или светитељ – Бог по благодати. До тог циља се не стиже властитим моћима, већ једино кроз *Свечовека*, односно Богочовека Христа.

— наставиће се —

– Из православне ризнице тумачења Светог Писма –

Мудри мењачи новца

Проф. др Предраг Драјушиновић

Читajuћи ранохришћанску литературу нашла сам на неколико места где се каже да је Господ Исус Христос рекао:

„Будите мудри мењачи (новца)“.

Нигде у канонским Еванђелијима нисам успела да пронађем где то пише. Да ли је то заиста реч Господња? Како је онда нема у записане у Еванђелијима?

У ранохришћанској књижевности постоји феномен који се назива *аїрафа*. Тако се називају све оне речи Господње које је Христос наводно изговорио, али које нису записане у канонским Еванђелијима. Овај феномен се среће већ у Новом Завету. Најпознатија аграфа је у Дап. 20, 35: „... и опомињати се речи Исуса Христа, коју он рече: Блаженије је давати него примати.“ Овако формулисану изреку Христову, међутим, не налазимо нигде у Еванђелијима. Не тако непосредан, али сличан феномен се може приметити и у Рим. 14, 14; 1. Сол. 4, 16; 1. Кор. 7, 10; 9, 14; 11, 24. Ово нису класична аграфа као у Дап. 20, 35, али је евидентно позивање на неке речи Господње које у таквој формулацији нису присутне у Еванђелијима. Познато је да у канонским Еванђелијима није могло бити записано све што је Господ Исус Христос поучавао (уп. Јн. 21, 25). Црква је у канонским Еванђелијима препознала једине сигурне изворе проповеди

Исуса Христа, али је у каснијим хришћанским списима, правоверним и иноверним, циркулисао један број *аїрафа*, речи које је наводно изговорио Исус Христос, а које не налазимо у Еванђелијима Новога Завета.

Изрека

Наведена Исусова изрека: „Будите мудри мењачи (новца)“, изворно: Γίνεοθε τραπεζῖται δόκιμοι, је аграфа. Она је једна од најчешће цитираних у раној Цркви: цитира се директно 37 пута, док се 20 пута алутира на њу. Многи писци и списи је наводе као реч Христову (Ориген, Јероним, Сократ Схоластик, Псеудоклементине, гностички спис Пистис Софија). Други је наводе као „Писмо“ (поново Ориген, Климент Александријски, Паладије). Неки је цитирају као Еванђеље (Апел, Кесарије, Касијан). Касније је изрека све мање цитирана, што неки стручњаци објашњавају тиме што је занимање као такво (τραπεζῖται) било

непознато у западном делу Римског царства.

Мт. 25, 27

Изрека се користи као метафора за ученике: њихово занимање је као занимање мудрог мењача новца. Као што Исус за своје послање често употребљава метафоре одређених занимања (пастир, лекар, судија), тако је ова метафора адекватна за занимање његових ученика. Изрека се упућује њима, они треба да буду мудри мењачи новца. Именица τραπεζῖτης употребљава се у целикупном Новом Завету само једном, и то у Еванђељу по Матеју 25, 27: „Требало је зато даје сребро да даш мењачима (τοῖς τραπεζῖταις) ...“. Овде су мењачи у ствари банкари који би уложени новац клијенту вратили са каматом. Метафора овде функционише тако што се „зли и лењи“ слуга укорава за своју пасивност, малодушје, лењост и несналажљивост: па зар није најмање што је могао да приложи оно што му је

На сликама: тирски шекел

Тирски шекел био је сребрени новац из древног феничанског града Тира (у данашњем Либану). Овај новац био је у употреби за време Римског царства на Близком истоку.

Тим новцем је плаћан и храмовни порез у Јерусалимском храму у Христово доба.

Могуће је да је то новац којим је Кајафа подметио Јуду Искариотског.
(извор: Википедија)

дато на камату, да би макар тако умножио сребро и обрадовао гospодара? Питање је пак да ли нашу изреку треба тумачити у том смислу: да ли ученици треба да буду као банкари, који управљају позајмљеним новцем тако што га обрђују и потом од зараде враћају поверионицима са каматом? Чини се да је такво тумачење изреке искључено. Тешко да би се ученици позивали да буду као банкари из Мт. 25, 27 и, уопште, тешко је разумљиво како би њихова служба била упоредива са банкарском.

Разликовање добра и зла

Да би се разумела интенција метафоре „мењача новца“ у поменутој аграфи, од велике је помоћи њена дужа текстуална форма која се налази код Климента Александријског: „Будите мудри мењачи (новца), који нешто одбацију, а добро задржавај.“ Метафора, dakле, циља на мудро разликовање правог новца од лажног. Мењање новца је у Јерусалиму било познато занимање. Новац се тамо сливао са свих страна и то у најразличитијој форми и апоенима. У том протоку новца било је како лажних новчаница, тако и неважећих валута. У Јерусалимском храму је, на пример, за плаћање храмовног пореза доношено много новца из дијаспоре, а храмовна управа је прихватала само тирску валуту. Мењачи новца имали су мале столове испред себе (уп.

Мењање новца је у Јерусалиму било познато занимање. Новац се тамо сливао са свих страна и то у најразличитијој форми и апоенима. У том протоку новца било је како лажних новчаница, тако и неважећих валута.

Мт. 21, 12), прекривене стаклом, и у случају да је постојала недоверица спуштали су кованицу на стакло и по звуку одређивали њену исправност. Бити мењач новца захтевало је јаку концентрацију и оштро око. Није смео да дозволи да му пролази лажан новац, нити да прихвата неважеће валуте. Успешан мењач новца је, dakле, морао бити мудар да би био добар у свом послу.

1. Сол. 5, 21–22

Приликом навођења ове изреке често се, у циљу њеног даљег објашњења, упућује на 1. Сол. 5, 21–22: „све испитујте, добра се држите, од зла сваке врсте укљањајте се“ (πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε). Многи тумачи су είδος (лат. species) из ст. 22 схватали као „врсту новца“, што би значило да је и апостол Павле употребио метафору мењања новца да би указао на потребу разликовања добра и зла. Проблем је у томе што појам είδος у значењу „врсте новца“ није посведочен у античкој књижевно-

сти. У сваком случају, 1. Сол. 5, 12–22 показује исту интенцију као аграфа: све треба добро испитати и добра се држати.

Изрека

Из свега наведеног можемо закључити следеће: не може се знати да ли је Исус заиста изговорио наведену изреку, али многи ранохришћански писци су веровали да јесте. Сасвим је замисливо да јесте. Наиме, Исус упозорава да ће доћи лажни пророци који ће се позивати на њега, чинити чуда, и да ће многе преварити (Мк. 13, 5). У тајкој ситуацији тражи се мудрост мењача новца. Тражи се висока концетрација и оштар поглед да би се разликовало аутентично од лажног. У том контексту је могла бити изговорена изрека. Она ће касније бити употребљавана да укаже на потребу разликовања исправног од лажних учења. У сваком случају, она остаје стално упозорење за хришћански етос и начин живота који је, између остalog, константно угрожен религијским формализмом.

Београдски ранохришћански мученици

Свети свештеномученик Монтан и његова жена Максима

Ови свети супружници из Сингидунума, чврсти у вери у Исуса Христа, одбили су да принесу жртву идолима због чега су убијени и бачени у Саву 304. године у Сирмијуму.

Трагови раног хришћанства на тлу данашње Србије су веома дубоки и снажни. Они су део богате античке традиције ових простора који досежу до првих деценија апостолског ширења хришћанске вере на тлу Балканског полуострва.

Такве дубоке хришћанске корене има и наш Београд, некада антички Сингидунум, чија је хришћанска заједница у одсутним тренуцима највећег и најбруталнијег дотад прогона хришћана почетком 4. века дала свој стоструки мученички род, сведочећи тиме истинитост вере којом су живели и којом су у смрт смело корачали.

Данас се углавном за прве, именами познате сингидунумске, односно београдске, мученике узимају Свети Ермил и Стратоник (26. јануар по новом календару), који пострадаše за време Ликинијевог гоњења. Међутим, и пре њих у Цркви су позната имена и житија још шест београдских светитеља. Они су пострадали за Христа неколико година пре ових мученика и њихова на небу исписана имена су: Свештеномученик Монтан, његова супруга Максима, Свети Ерген и Фортунат, Свети Донат и његов брат Венуст.

Сви су они пострадали 304. године, када се незнабожачки свет у свом самртном ропцу свом сво-

јом жестином окомио на хришћане да их коначно збрише са лица земље. Главни спроводитељ овог плана је био Диоклејанов савладар и зет Галерије који је столовао у Сирмијуму, данашњој Сремској Митровици. Тако је унутар Римског царства посебно тешка ситуација за живот хришћана била управо на просторима његове јурисдикције, која је покривала и територију данашње Србије са двема римским провинцијама које су се ту налазиле – Доња Панонија у Срему и Горња Мезија на простору данашње централне Србије.

Житије Светог Монтана и његове супруге Максиме налазимо у руским и румунским изворима, али и у многобројним древним, пре свега, латинским текстовима старе цркве. На основу њих сазнајемо да су ове две свете душе живеле у Сингидунуму крајем 3. и почетком 4. века, где их је у фебруару 304. године затекао почетак прогона. У граду је прогон спроводио губернер Проб. Његова свирепа „ефикасност“ у спровођењу одлука едикта, по коме је само мртв хришћанин био добар хришћанин, је доводила ондашње хришћане пред тежак избор да ли да остану и да засигурно буду погубљени или да беже и покушају тако да спасу живу главу. Свети Монтан и Света

Максима, следећи Христове речи: „Кад вас потерају у једном граду ви бежите у други“ (Мт. 10, 23), упутише се у оближњи славни хришћански град Сирмијум, где је у то време столовао надалеко познати епископ Иринеј.

Божија воља, како пише у њиховим житијима, беше да се ове две свете душе овенчају највишим достојанством сведочења и мучеништва за веру. Њих на путу за Сирмијум заробљавају римски војници и одводе губернеру Пробу. Чим је испитивање почело, Свети Монтан је исповедио своју веру у Господа и признао је да је свештеник. Након за то време уобичајеног процеса, Проб је затражио од њега да принесе жртве идолима што Монтан одбија. На суђењу губернер се служио лепим речима и смицалицима не би ли га преобратио. Међутим, Монтан је остао чврст и непоколебљив у својој вери. Објашњавао је судији да би приношење жртава идолима било равно одрицању Исуса Христа као Господа и Господара неба и земље, и он је просто одбијао да то учини. Револтиран и осујећен оваквим бескомпромисним држањем, а намеравајући да искористи слабости „нежнијег пола“, Проб позове Свету Максиму и суочи је са Светим Монтаном. Обоје су изведени на главни

Гробница Свете Прискиле у Риму (извор: doxologia.ro)

мост на реци Сави у Сирмијуму где се суђење и наставило.

План је био једноставан. Требало је Максиму јер је жена, исто времено слатким речима, али и уценама и претњама приволети да се одрекне хришћанске вере. Када она то учини, онда ју је требало искористити да свог мужа наговори да и он исто учини. Али, овај наизглед лукави план није био изводљив. Проб није рачунао на једну Максимину врлину, односно њену ватрену веру. На Пробова питања је одговарала са снажном и постојаном вером у Господа Исуса Христа. Тако да Максима, не да није учинила оно што је намислио гувернер, већ је ова чудесно храбра жена затражила од Проба да буде мучена заједно са својим мужем са жељом да и она постане Христова мученица. Време на суђењу је неумитно текло и гувернер је увидео да је његова замисао пропала.

Међу окупљеним народом настало је комешање, људи су све гласније почели да коментаришу Максимину непоколебљивост и одлучност. Плашећи се да би многи из окупљене гомиле могли да постану хришћани под утицјем Максиминог држања на суђењу, гувернер на пречац одлучи да прекине процес и да им одузме овоземаљске животе.

Постоје две верзије њиховог смакнућа. По првој верзији, два велика камена су им окачена око вратова, на сваког по један, и тако су бачени у реку да се утопе. Друга верзија житија говори да су им прво одрубљене главе, а да су након тога бачени у реку Саву. Славна кончина ових храбрих мученика за веру се додогила 26. марта 304. године.

Недалеко од места суђења, ризикујући своје животе, хришћани су извукли њихова тела и главе из реке. Њихове мошти су накнадно пренесене у Рим и сахрањене у гробници Свете Прискиле, где су и остale 1500 година. Године 1804. неколико гробова је отворено и откривене су многе мошти које су приказане у Римокатоличкој Цркви. Међу откривеним моштима налазиле су се и мошти Свете Максиме које су биле изузетно очуване. Папа Пије VII је ове нетљене мошти предао утицајној римској породици Синибалди која их је чувала преко 100 година у својој приватној капели.

Године 1927. мошти Свете Максиме предате су на чување католичком монашком реду Poor Clares of San Lorenzo у Риму, одакле су касније пренете у Чикаго где остају 40 година. А онда почиње сељење моштију из једног манастира у други, од једног свештеника до

Мошти Свете Максиме

другог. У једном тренутку постојала је опасност да заврше на градској депонији. Тако би се и догодило да није било оца Џозефа Лоура, католичког мисионара, који их је узео код себе. Након његове смрти, мошти су трајно дате на чување католичком манастиру Byzantine Poor Clares of North Royalton, Ohio, где се и данас налазе.

У Србији постоји посебно поштовање и слављење Свете Максиме. Њој се упућују молбе за молитвено заступништво пред Господом за мир на Косову, заштиту православне породице и посебно за заштиту жена свештеника. Манастир Халмирис у Румунији као своје заштитнике има ово двоје великих светитеља Православне Цркве. Где год да су њене мошти долазиле, јачао је култ Свете Максиме за чије молитвено призывање се везује и мноштво чудесних исцелења и других добочинства према свима који су јој са искреном вером прилазили.

Мученичко страдање Свете Максиме и данас многе инспирише, а верне у Христу посебно надахњује. Овакво држање једне жене свештеника пред својим мучитељима у времену незнабожачке таме Старога Рима, која се супротставила злу са невероватном храброшћу и вољом дајући свој живот за Господа, инспирисало је безброј људи да пођу за Христом без обзира на цену коју могу платити.

Свети Свештеномученик Монтан и његова жена Максима славе се 26. марта по Грегоријанском календару.

Драган Петровић

Јуриј Гагарин, први човек у свемиру, 1961.

Ћирилица: прво писмо у свемиру

др Александар Раковић

Прва свемирска летилица која је кренула ка Месецу носила је на себи и у себи руску ћирилицу

Сведоци смо да употреба ћирилице у јавности српских земаља није најбоља, а да је у неким срединама примена ћирилице сведена на минимум. Црногорски сепаратистички режим уклонио је ћирилицу из службене употребе државних органа. На београдским улицама, на локалима и трговинама, све је мање натписа нашим српским писмом. Српска ћирилица се неоправдано, и често злонамерно, сматра „назадном“ и „примитивном“. С тим у вези се и такозвани турбо-folk, најлошија музичка форма која се икада додогдила српском народу, назива „ћирилицом“. Као да неки планер, господар лутака, управља јавном сценом у српским земљама како би онемогућио обнову идентитетских основа нашег народа.

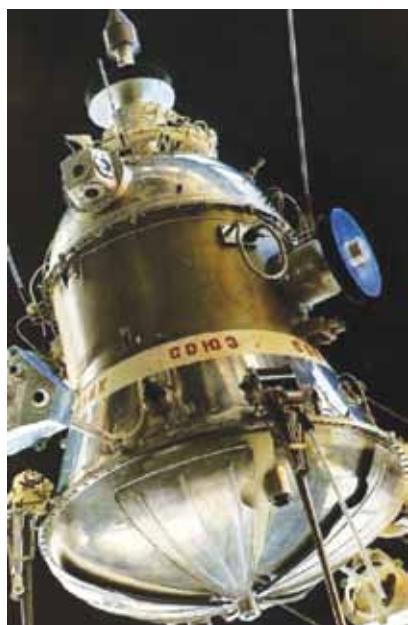
Латиници су врата широм отворена, у српском друштву, током

социјалистичке Југославије. Тада је латиница, корак по корак, заузимала простор српске ћирилице. Има данас оних који кажу да нам је латиница наметнута као „хрватско писмо“, има и оних који тврде да је реч о „српској латиници“ какву су користили србокатолици у Дубровнику, Боки Которској и Далмацији и која је тиме неодвојиви део идентитета српског народа. Нема сумње да у историјском смислу постоји српска латиница, али нема сумње да су Срби римокатолици нестали са повесне сцене.

С тим у вези српска латиница јесте неодвојиви део идентитета нашег народа, мора се учити у школама и мора се познавати. Ипак, и у јавној и у приватној употреби за њу се мора наћи погоднија намена. Српску латиницу би афирмативним админи-

стративним мерама требало позиционирати у простор узгредне јавне употребе у српском језику, али јој истовремено у потпуности дати на значају када је реч о транскрипцији наших имена и презимена на енглески језик и друге стране језике који се пишу латиничним писмом. Тако би, на пример, Драган Џајић на енглеском језику био Dragan Džajić (а не Dragan Dzajic), Ђорђе Марјановић би био Đorđe Marjanović (а не Djordje Marjanovic). Српска латиница би тиме, у време глобализације, добила равноправно место са српском ћирилицом које ником не би могло да смета.

Паралелно коришћење два алфабета у било ком језику није добро решење. Оно ствара збрку која кад-тад мора да се оконча разрешењем. Историјска румунска ћирилица, коришћена

Спутник-2 – ћирилица у свемиру, 1957

од раног 16. века, утихнула је до шездесетих година 19. века пошто су румунски интелектуалци крајем 18. века прихватили латинично писмо како би свом језику, латинског корена, дали и латинско писмо. За мање од једног века румунска ћирилица је несталла из употребе. Православна Црква у Влашкој, Трансильванији и Молдавији сматрала је да употреба ћирилице у румунском језику значи одбрану од унијаћења јер су грекокатолички мисионари за своје потребе користили латиницу.

Румунска Православна Црква је такође уступкула пред латиницом, није поунијаћена, али су да нашњи Румуни нација која своју цивилизацијску припадност све више види, кроз језичку близост, у јединству с романским народима Запада. Исто тако, црногорски сепаратисти – који су српску ћирилицу заменили такозваном црногорском латиницом – јавно подвлаче како је куцну час да Црна Гора иступи из православне цивилизације, ступи у западну цивилизацију, и тиме коначно одбаци саму себе и постане Montenegro. Дакле, замена ћириличног писма латиничним има несагледиве последице и води ка суштинским идентитетским ломовима.

Луна-2 – ћирилица на Месецу, 1959.

Разноразне апологете латинице, посебно оне које кажу како „не можемо у Европу са ћирилицом“, превиђају чињеницу да с ћирилицом не само да се може у Европу, него се може и у освајање свемира. Чињеница је и да је ћирилица била прво писмо у свемиру, па и прво писмо на Месецу, па и прво писмо на Венери.

Совјетски свемирски програм ишао је испред америчког. Совјетски Савез је 21. августа 1957. испалио у свемир интерконтиненталну балистичку ракету Р-7 Семёрка (Р-7 Семјорка), затим је 4. октобра 1957. у свемир лансиран први вештачки сателит Спутник-1, да би 3. новембра 1957. свемирска летилица Спутник-2 винула у историју пса Лайку. На совјетским летилицама увек је стајао натпис исписан руском ћирилицом „СССР“, а на Спутнику-2 уочавамо пуно име државе – Сојуз Советских Социалистичких Република (Савез Советских Социјалистичких Република). Први амерички сателит је лансиран у свемир 31. јануара 1958. па је с тим у вези изричito јасно – ћирилица је била прво писмо у свемиру, а латиница је у свемир стигла касније.

И прва свемирска летилица која је кренула ка Месецу носила је на себи и у себи руску ћирилицу. Совјетски Савез је 2. јануара 1959. лансирао свемирску летилицу Луна-1 која је требало уће у месечеву орбиту и да се потом спусти на Месец. Луна-1 је у себи носила две металне кугле, с натписима „СССР јанвар 1959“ („СССР јануар 1959“). Било је предвиђено да се метал-

не кугле при паду распрше и разбацају медаљоне „СССР јанвар 1959“ по месечевој површини. Међутим, Луна-1 је промашила месечеву орбиту.

У мисији спуштања на Месец успела је Луна-2 која је лансирана 12. септембра 1959, а спустила се на Месец

14. септембра 1959. И Луна-2 је носила металне кугле с ћириличним натписима „СССР септембар 1959“ („СССР септембар 1959“) које је требало да се распрше по месечевој површини. Поред тога, у Луни-2 су се налазили и метални појасеви с натписом „септембар 1959“ и именом државе – Сојуз Советских Социалистичких Република. Дакле, прво писмо које је стигло на Месец је такође било ћирилица.

Не треба сметнути са ума да је први човек у свемиру Јуриј Гагарин, током лета 12. априла 1961. у свемирској летилици Восток-1, на космонаутској кациги носио ћирилични натпис „СССР“. Такође, треба имати у виду и да је совјетска свемирска летилица Венера-3 слетела на Венеру 1. марта 1966. и да је такође носила ћирилични натпис „СССР“. Наравно, треба подврћи и да је америчка посада Апола-11 била прва која је 20. јула 1969. ногом крочила на друго небеско тело, на Месец, и да је на природном земљином сателиту побола заставу Сједињених Америчких Држава. Амерички свемирски програм, који је у почетку каснио за совјетским, престигао га је и остварио је веће успехе у истраживању васионе.

Али, и руски космонаути још увек шетају свемиром. Сада са натписом – Россия. Ђирилично писмо, дакле, није нешто што се може карактерисати као застарело. Ђирилица је и те како напредно писмо. Писмо будућности пред којим не постоје границе, ни на нашој планети, ни ван наше планете.

ЂИРБАСТЕРС

Укуцао је ћирилицу у Интернет и
нећете веровати шта се десило...

РАДИ

.срб

ЂИРБАСТЕРС

МИТ БР. 1

ГУГЛ НЕ ВОЛИ ЂИРИЛИЦУ...

Гугл као званично писмо за српски језик подразумева ћирилицу, што се најбоље види при коришћењу његовог алата за превођење, а без проблема претражује и појмове на ћирилици.

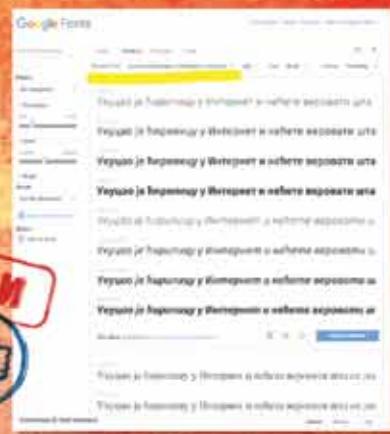

ЂИРБАСТЕРС

МИТ БР. 2

НЕМА ДОВОЉНО ЂИРИЛИЧКИХ ФОНТОВА...

Постоје стотине ћириличких фонтова, од оних системских који стижу са оперативним системом и програмима, преко оних домаће производње, а скоро 10% Гугл фонтова има ћирилицу.

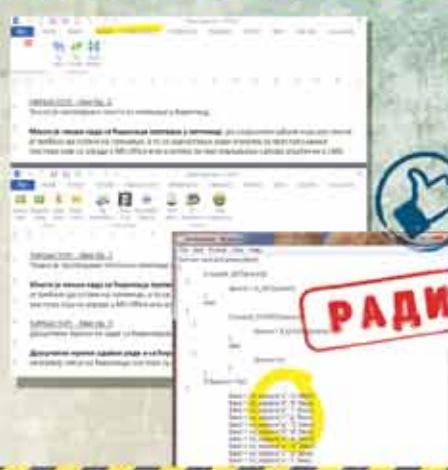

ЂИРБАСТЕРС

МИТ БР. 3

ТЕШКО је ПРЕТВАРАЊЕ ТЕКСТА ИЗ ЛАТИНИЦЕ У ЂИРИЛИЦУ...

Лакше је да се ћирилица пресловљава у латиницу, тада нема забуне шта да остане у оригиналу, а то раде бесплатни алати за транслитерацију уградjeni у MS Office или у CMS сајта, као и они доступни онлајн или као мобилне апликације.

ЋИРБАСТЕРС

Укуцао је ћирилицу у Интернет и
нећете веровати шта се десило...

РАДИ

.срб

ЋИРБАСТЕРС

МИТ БР. 4

ДРУШТВЕНЕ МРЕЖЕ НЕ РАДЕ СА ЂИРИЛИЦОМ...

Друштвене мреже одавно раде и са ћирилицом, корисничка имена могу да буду ћириличка, интерфејс им је на ћирилици, постови су на ћирилици, чак могу да се користе и #хештегови.

ЋИРБАСТЕРС

МИТ БР. 5

ЋИРИЛИЦА ЈЕ СЛАБО ЗАСТУПЉЕНА У САДРЖАЈУ ИНТЕРНЕТ САЈТОВА...

Руска ћирилица је друго најзаступљеније писмо на свету на Интернету после енглеског алфабета, а пре јапанског, кинеског и осталих писама.

ЋИРБАСТЕРС

РНИДС
Регистар националног
интернет домена Србије

.rs

.срб

Архиепископ телмески Јов,

Стални представник Васељенске патријаршије у Светском савјету цркава

Да ли нам је још увијек потребна молитвена недјеља за јединство хришћана?

Док се ове зиме хладни таласи шире Европом, многи хришћани из различитих цркава и конфесија покушали су да „нешто учине“ поводом молитвене недјеље за јединство хришћана која се од 1908. традиционално обиљежава између празника Светог Петра и Светог Павла према западном предању. Сваке године, у циљу припреме за годишњу прославу, екуменски сарадници одређене регије позвани су да произведу основни литургијски текст на задату библијску тему. Ове године, у контексту 500. годишњице Реформације, Савјет хришћанских цркава Њемачке припремио је текстове на тему „Помирење – љубав Христова нас обузима“. Сваке године, међународни уређивачки тим Светског савјета цркава и Понтификалног савјета за промовисање хришћанског јединства Римокатоличке Цркве врши ревизију текста како би се могао користити широм свијета зарад свједочења трагања за видљивим јединством цркве.

Сваке године православни хришћани учествују у овом великом екуменском дешавању. Нажалост, чини се да су у малом броју случајева православни домаћини овог догађаја. Заправо, може се примијетити да се унутар Православне Цркве шири хладни талас када је ријеч о екуменском покрету, а нарочито по питању заједничке молитве. Ово није нови феномен, још је 1998. формирана посебна комисија за учешће православних у Светском савјету цркава. Једно од главних питања којима се комисија бавила било је питање заједничке молитве на екуменским сабрањима. Комисија је примијетила да „заједничка молитва у екуменском окружењу омогућава хришћанима подjeљених црквених традиција да заједно славе Бога и принесу молитву за јединство хришћана“. Истакнуто је да „хришћани из подијељених црквених традиција заједно приносе молитве јер ди-

Архиепископ телмески Јов (Геча)
(фото: wikipedia.org)

јеле вјеру у Свету Тројицу и у Исуса Христа као Бога и Спаситеља, и посвећеност потрази за јединством хришћана“. Комисија је закључила: „Ми, међутим, истрајавамо у нашој екуменској потрази. Наше појдјеле неће бити разријешене само теолошким дијалогом и заједничким дјеловањем у свијету. Морамо се такође заједно и молити ако мислимо остати заједно, јер је заједничка молитва у самом срцу нашег хришћанског живота, и у нашим сопственим заједницама и у заједничком раду на јединству хришћана.“

Пратећи ове хладне таласе, можемо се запитати: да ли нам је још увијек потребна молитвена недјеља за јединство хришћана? Вјерујем да је одговор једноставан: да, јер је сувише подјела међу хришћанима! Протеклог јуна, Свети и Велики Сабор Православне Цркве истакао је заправо неопходност синергије између људских напора и Божије благодати у екуменском покрету, подсећајући нас да „иако Православна Црква води дијалог са другим хришћанима, она не потијењује потешкоте својствене овом настојању, али њих сагледава из перспективе пута ка заједничком разумијевању Предања древне Цркве и у нади да ће Свети Дух, ‘који сабира сав сабор црквени’ (стихира на вечерњи Педесетнице), ‘недостатке надопунити’ (молитва на рукоположењу).“ Наша жеђ за јединством хришћана не може бити резултат само људских настојања да се воде теолошки дијалози и пословни састанци. Морамо, dakле, да тражимо благодат Божију кроз понизну молитву. Треба се увијек сјећати да посљедње Христове ријечи „да сви једно буду“ (Јн. 17, 21) заправо нису биле заповијест, већ молитва!

Превод: Андреј Јефтић

Извор: Епархија захумско-херцеговачка и приморска

<http://eparhija-zahumskohercegovacka.com>

ECCE: NOVUM POPULUM!

Cтепен људскости међу људима варира. У нашим људским друштвима (садашњим и прошлим) она није равноправно распоређена. Тако се појединци сматрају потпуним људима, па се за њих каже: „То је прави човек“ (док се фраза „то је права жена“ изриче на уштрб права жена), или просто „то је човек“, или се хумана аутогенеза појединцу налаже као императив: „буди човек!“ (најчешће са моралистичким значењем, а понекад и у смислу „буди храбар!“ – храбар за дела која превазилазе човека; или пак превазилазе морал којим се тренутно дефинише човечност, па у том случају „буди човек!“ значи или буди натчовек, или чак буди нечовек). Други се појединци сматрају нељудима, јер се „зверски“ односе према осталим појединцима (како то раде криминалци ван државних структура, „лудаци“ и слични асоцијални елементи у микро окружењу), или према друштву у целини (данашња виталистичка идеологија таквима подједнако сматра „непријатеље човечанства“ – тиране, као и „непријатеље непријатеља човечанства“ – револуционаре). Трећи су не-људи, иако се зову људима пошто се, овај пут, друштво према њима односи као према животињама: сматра их у себи беззначајним феноменима из којих је ипак могуће издвојити довољан број јединки ради задовољења (економских, културних, естетских, итд.) потреба људи са вишом коефицијентом човечности. Обраду и дистрибуцију ових подљудских ресурса из треће категорије нељуди, врше нељуди из друге категорије, пре свега у корист правих људи – прве категорије. Нечовечност тих других и трећих, представља услов могућности за човечност оних првих.

У јеврејском и ранохришћанском апокалиптичком коду, „звер“ је шифра за демона (анонимно мноштво у форми појединачног), „животиња“ за човека (појединачност као нешто универзално), а „човек“ за Бога (универзално као нешто појединачно). У апокалиптици, само Бог је прави човек, а тај прави човек су „Нови људи“ – нешто што тек наилази (Дан. 7, 22; Рим. 8, 19). Чак и кад је Човек, као јунак хришћанске драме, очигледно присутан, његов живот је оспорен управо због прерано проглашавање (једнакости у погледу) човечности („зато су још више тражили да га убију ... што је и Бога називао својим Оцем правећи се једнак Богу – Јн. 5, 18). „Трагикомични“ лик у јовановском театру морао је да умре због дестабилизујућег мешања установљених категорија: „пошто се ... човек будући, правио Бог“ (Јн. 10, 33), или апокалиптички речено, пошто се животиња будући, правио Човек. То је јасно показано у сцени драмске кулминације где на проглашавању: „Ево човека!“ следи одговор: „мора да умре“ (Јн. 19, 5–7)! Након такве

трагичке кулминације следи перипетија са власкрсњем, док се расплет одлаже у будућност. У сваком случају, све се решава, како пева Џони Кеш, тек „када дође Човек“ (when the man comes around)!

Ако је ранохришћански преокрет фундаменталних међуљудских односа од љубави – ёрѡс и пријатељства – філіа, у правцу ἀγάπη – политичке колективне љубави, био први револуционарни удар на индивидуализам, после ког је убрзо уследио и први контрапрореволуционарни рецидив у стари индивидуализам „божанског ероса“ и „мистичне љубави“ душе према Богу, онда је некад милитантна Црква, у хришћанском платонизму (који, сам по себи, за то није ни крив ни дужан) пост константиновске епохе пронашла идеолошку подлогу да потпише мировни уговор са светом тајвим какав јесте и да се делом претвори (алтисеровски речено) у „идеолошки државни апарат“. Монаштво је пацификовано (анархијистичке групе попут „евстатијеваца“ на истоку су замрле), а слободарски пламен, уз повремене пожаре, наставља да тиња тек на маргинама: било у оквиру сумњивих – „за јерес“? колектива (попут лутајуће „нерадничке“ дружине Александра – касније оснивача цариградске обитељи акимита), или у срцима неуклопљених појединача какве је увек било лако асимиловати у „владајући наратив“.

Премда данашњи владајући наратив потискује сваку „колективну жељу“, он у свој дискурс обавезно укључује „љубав“ и „пријатељство“: Колико мноштво људи је деморализано економском развлашћеношћу, а да их притом радује националистичка ратоборност оних који су их опљачкали? – и сви они маштају о љубави. Колико је дубок презир елита према сиромашним и колико је раширенна инфилтрација њиховог капитала у производњу ратова? И сви они, од свега највише, цене „пријатељство“. Не треба заборавити како империје за своје савезнике увек користе фразу „наши пријатељи“.

Због свега тога, иако се љубав и пријатељство од антике до данас, с правом, сматрају за велике ствари, ипак би „Нове људе“ могло да сачињава још и нешто скромније и мање (мање, не као недостатак, већ као су-вишак), а то је солидарност – другарство. Тако „новог човека“ не би, превасходно, одређивали чак ни „пријатељство“ и „љубав“, него „другарство“ тј. солидарност – јер пријатељ и вољени је условљен индивидуалношћу, а другови немају својства: хальне и бркови на њих се каче сасвим случајно, и уопште не игра улогу да ли је друг човек или зец...

Човек је општа животиња, а животиње су посебни људи. Речено је: „Ко има ум нека израчуна број звери, јер је број човеков, и број њен...“ (Отк. 13, 18). Али, ко има „ново срце“ (Јез. 36, 26) не мора да рачуна тај стари рачун, пошто зна број Човеков, знајући да је број животиње и број његов нешто сасвим ново: „Ево све чиним новим“ (Отк. 21, 5). Ecce Homo!

Јерођакон Александар Субоштић

Достојевски у пет: о Достојевском и вери код Ијана Ренкина

Владимир Коларић

За Ијана Ренкина (*Ian Rankin*) кажу да је најпродаванији писац детективских романа у Великој Британији, што није мали успех с обзиром на обим и висок квалитет британске продукције у овом жанру. Ренкин пише детективске романе у времену када се од детекције не очекује да буде само церебрална активност, а од детектива да буду интелектуално и перцептивно супериорни појединци без прошлости, породице и сувишка страсти. Већ у свом првом роману о свом касније сталном јунаку, полицијском инспектору Џону Ребусу, *Чворови и крснићи* из 1987. године (*Knots and Crosses*; српски превод 2007), овај писац представља детективску активност као у основи тимску, поштујући реалистичност полицијских процедура и друштвеног миљеа, а детектива као личност сложене психологије и још сложеније прошлости, која има непосредан утицај не само на начин на који се главни јунак суочава са случајевима на којима ради, него и на заплет сам.

Ребус је такође човек који се током овог романа, што ће имати одјек и у каснијим књигама, све до оних најновијих, експлицитно изјашњава као верујући, хришћанин, који озбиљно преиспитује своју веру. И то, треба нагласити, не вредност вере и

предмета вере као таквих, већ баш своју сопствену веру, сопствену способност да верује и живи у складу са тим. Несталност сопствене молитве је за њега озбиљан проблем, а окрепљујуће дејство молитве несумњиво. Сурову стварност „урбане цунгле“ (Единбурга) у којој живи сагледава из перспективе Старог Завета, а сопствена животна искушења и поразе књигом о Јову. Он, као многи (све малобројнији) номинално верујући јунаци савремене књижевности, не одбације сасвим „институционалну религију“, али смета му преовлађујући формализам и морализаторство, где свештеник искључиво говори о односу према комшијама, а нимало о односу према Богу.

Наравно, све ово је прецизно и суптилно уткано у наратив, уз поштовање жанровских конвенција и карактеризацију у служби сикеа, па се не треба бојати театрализације и макар и несвесне пародизације духовног живота, каква – кроз представу пренаглашеног поларитета између греха и искуплења – готово да је постала норма у представљању ликова „верника“ у савременој књижевној, филмској и телевизијској продукцији.

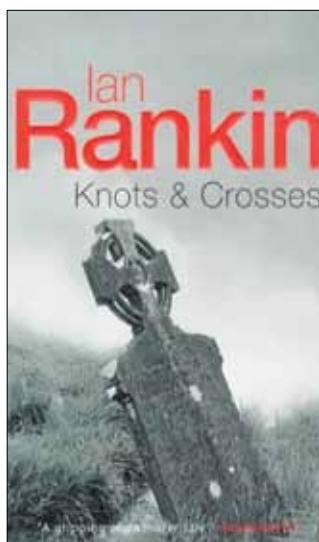
Ипак, референца са највећим „религијским“ потенцијалом у овом роману несумњиво потиче

од позивања на *Злочин и казну* Достојевског, који Ребус у више наврата помиње као свој омиљени роман. Није само развод и одвојеност од ћерке оно што представља „терет из прошлости“ инспектора Ребуса, већ га серија са његовим животом наизглед неповезаних и бесмислених убистава девојчица подсећа на једну дубоко потиснуту тајну из периода када је био припадник специјалних јединица британске војске. У паралелизму са сложеним односима са рођеним братом, Ребус у војsci ступа у амбивалентан пријатељски и на сличним траумама из детињства заснован однос са војником Гордоном Ривом. Са перспективом уласка у елитни војни програм, њих двојица бивају подвргнути великим искушењу којем Рив подлеже, изгубивши ментално здравље, док Ребус, суочен са репресивношћу апарата чији је био део, али и оптерећен савешћу због потенцијалне издаје најбољег пријатеља, напушта војну службу.

Једна од прича коју за време заједничког боравка у тамници Ребус приповеда Риву је и она из *Злочина и казне*, и управо она представља кључ за разумевање различитог односа ова два лика према искушењу ком су подвргнути. Рив после неколико пута саслушане приче најпре поста-

вља наизглед неочекивано питање о неизбежности краја романа, односно Раскољниковљевог покажања. Ребус му одговара да се њему такав крај чинио неизбежним, макар у поетском смислу, пошто је „тако написано“, а „крај књиге се види, а једва да си и кренуо са читанијем“. Рив се, рекли бисмо, саглашава са овом „поетском нујношћу“, али његово следеће питање се односи на Бога: „Шта ти мислиш о Богу, Цоне? Заиста бих волео да знам.“ Ребус му одговара, аутор не открива тачно шта, осим да у основи открива хришћанско, на Библији засновано, схватање Бога, прећуткујући извесне недоумице и „неслагања с (неким) библијским причицама“. Рив одговара да не може да поверије ни у шта од тога, да би волео или не може, и одмах се надовезује на причу из *Злочина и казне*: „Мислим да је Раскољников требало да се опусти и ужива у слободи. Требало је да набави сачмару и све их разнесе.“ Ребус му не даје одговор јер, иако му се коментар није чинио праведним, није могао да се сети контрааргументата, и у себи закључује: „Рив је деловао као човек заробљен у предворју пакла, веровао је у неверје али му није нужно недостајало вере.“

И одмах после тога следи Ривов фактички слом, где утамничен и психофизички ослабљен сексуално насрће на Ребуса. Овакво маркирање Ривовог егзистенцијалног пораза у роману нема моралистичке и „хомофобијске“ конотације, већ представља Ривов слом као одрицање од себе и од живота у име идолатријске зависности од другог људског бића, са могућим пси-

Чворови и крстићи :
роман о инспектору
Ребусу

Ијан Ренкин ;
с енглеског превео
Игор Солунац

Београд : Евро-Ђунти,
2007

222 стр. ; 20 cm

ISBN 978-86-505-0861-9

хо-социјалним објашњењем у непревладаној потреби за прихваћеношћу и друштвеним признањем у раном детињству.

Како су утамниченост и мучење били само тест организован од саме војске, Ребус, који га успешно пролази, од организатора бива дочекан искушитељским речима „сад си на нашој страни“ и понудом да им помогне да коначно „сломе“ већ пораженог Рива. Иако Рабус после овога напушта војску, и ступајући у полицију ипак остаје у оквирима безбедносног система, његов чин – „победа“ и напуштање тамнице – од Рива ће бити доживљен као издаја, због које ће се после неколико година осећати примораним на освету, уништавајући сваку срећу у Ребусовом животу и, најзад, Ребуса самог. Треба ли рећи, на послетку, пиштољем сакривеним у лажној књизи са корицама *Злочина и казне*.

У детињству је репресивни ауторитет оца приморao Ребуса на бекство и нарушавање односа са братом; он ипак добија шансу, док брат, који се подредио ауторитету оца, постаје криминалац (и то онај који, као продавац дроге, репродукује зависност). Репресивни ауторитет државе поново тера Ребуса на бекство и

на избор, али и овде он, који истрајава и задржава активан однос према животу, не препуштајући се пасивности „судбине“ и демонским предлогима остаје да заиста живи, док онај који се сломио постаје убица. Разрешење злочина али и Ребусовог егзистенцијалног чвора, штавише, и наступа онда када детектив постаје спреман да се суочи и са најскривенијим и до тада потискиваним понорима свог живота и своје личности.

Злочин и казна је за Ренкина у *Чворовима и крстиштима* заправо роман о искушењу и искушавању, који смишљен је и значењски бива активиран управо у тренутку највећег искушења, које до води у питање границе људског. Као што се Раскољников подвргава и подлеже искушењу, али и сам искушавајући границе оног што је дозвољено и могуће једном појединачном човеку али и човеку уопште, то раде, вольно или невољно, и јунаци овог романа, или за њих то ради и на такво искушавање их приморава репресивни ауторитет, друштвени или државни свеједно, са очигледним прерогативима „кнеза овога века“. А онај ко буде веровао да је победа могућа, и који не изгуби свој људски лик, тај ће победити.

Житија светих Срба

Издавачка кућа Митрополије
дабробосанске „Дабар“

Добринска Ријека 2016.

848 страна

Yиздању Издавачке куће Митрополије дабробосанске „Дабар“ из Добринске Ријеке код Вишеграда, из штампе је ових дана изашла књига *Житија светих Срба*.

У овом издању ИК Дабар (формат књиге А4, 848 страница) сабрана су житија Срба светитеља од 4. века до данас.

Књига је подељена у седам периода који су ослоњени на историјске промене које су се тицале Српске Православне Цркве и српског народа, а садржај је уређен хронолошки, како би читалац могао добити представу кроз шта су све прошли српски народ и његова Црква: у књизи су по периодима распоређена житија Срба светитеља од најдревнијих времена. У њој су објављени подаци о више од 1.000 српских светих, њихова житија, подвизи, искушења и чудесна исцељења. Та житија изложена су хронолошки, тако да читалац уједно може пратити и историју српског народа на овим просторима. У овом зборнику сабрана су житија многих светих Срба и тако су на једном месту представљени најлепши, најчистији, најстрадалнији и најузвишенији синови и кћери нашег народа, синови и кћери Божије из српскога рода.

— „Пројекат је реализовао мали, али већ на овом послу опробани тим братства манастира Светог Николе у Добринској Ријеци уз помоћ неколико сарадника и трајао је пуних шест месеци. Поред постојеће и већ објављене грађе, велики део података добили смо у манастирима и црквама у којима су светитељи служили“, рекао је у

изјави за медије игуман ове светиње Архимандрит Јован Гардовић.

Помоћ да ова књига види светло дана пружила је Митрополија дабробосанска, као и Влада Републике Србије. — „Садржај књиге тако је концептиран да се српски светитељи и њихови животи прате хронолошким редом, а упоредо се описују и историјски догађаји и време у коме се живели. Тако ће читаоци стећи и знања о бурној историји српског народа на овим просторима“, додаје Архимандрит Јован.

Важне чињенице за писање књиге, поред осталих извора, узете су и из дела *Кратка историја СПЦ* протојереја-ставрофора проф. др Предрага Пузовића (декана Православног богословског факултета у Београду) и из књиге *Српска Црква у историји* коју је написао протојереј-ставрофор проф. др Радомир Поповић.

Књига је намењена широј читалачкој публици, посебно верницима и љубитељима српске историје и духовности.

Међу житијима има светих за које није могуће тачно утврдити народност, а има и таквих за које се засигурно зна да нису били Срби, али су својим радом и пожртвованошћу задужили српски народ који их слави и поштује, каже се у предговору књиге.

Прир. М. П.

Извор: rtvbn.com/ / cic.sr

Драган Дамјановић

Пророчанство Немањине жене Свете Анастасије

Београд, 2016

347 стр. ; илустр. ; 21 см

Роман о мајци Светог Саве

Истакнути књижевник и публициста, Драган Дамјановић, аутор је тридесет књига романа, поезије и драме, од којих се посебно издвајају следећи наслови: *Тајна шројице мудраца*, *Обилић – завет* (3 тома), *Газиместан – сузе божура*, *Детињство и младост* Ботомајке, *Стазама сласења*, *Ботомајка на Светој Гори*, *Стефан – први српски краљ*, *Космей* – наличје слободе, *Тројеручица – пуш од Студенице до Хиландара и гр.* Већ на први поглед сами наслови указују о каквој је тематици реч, а то је, углавном, српска историјска прошлост, као и бројне духовне, религиозне и верске теме. Овој проблематици Дамјановић приступа не само као романсијер, већ као врстан хроничар и истраживач, патриота и духовник.

Друго, допуњено издање романа *Пророчанство Немањине жене Свете Анастасије* објављено је с благословом Епископа шабачког господина Лаврентија. Структуре првог дела сачињавају 22 нумерирана и насловљена поглавља са мањим одељцима и целинама. У овом роману са духовном тематиком, академик Дамјановић полази од одређених историјских чињеница и конкретних појединости, у којима се прошло доживљено време реактуелизује и представља у новом светлу, са основном намером да се читаоци још једном и што боље упознају са нашом историјском прошлошћу и традицијом.

Роман са историјском тематиком о Светој Анастасији припада

такозваном дијахронијском типу, с обзиром на то да доста верно и хронотопски реконструише поједиње догађаје и промене из наше далеке прошлости. Дамјановић поштује историјску грађу и изворе, не дозвољавајући да фiktивност узме толико велику превагу у односу на историјско и документарно. Да би написао овај роман, а и остале њему сличне садржине, које можемо условно назвати романима-фре-скама или романима хроникама, писац је претходно морао да проучи разноврсне историјске материјаље и архивску грађу, коју је по свом слободном нахођењу и у границама уметничке прихватљивости литерарно трансформисао и допунио новим садржајима и замислима.

У својој имагинарној епској пројекцији писац поштује историјски континуитет, хронологију и у потпуности не одбацује стварне односе и чињенично стање. У овом роману, дакле, многе историјске (документарне) чињенице се подударају са литерарним (естетским), тако да је њихово прожимање очигледно и узајамно (*Симеоново љисмо Анастасији, Солун са Небеских Столица*). Иако се ради о књижевној реконструкцији и евокацији далеке прошлости, историјски контекст је својим највећим делом у сагласности са многим биографским, хронолошким и топографским детаљима (*Рас, Хиландар, Студеница, Топлица, Зета, Призрен*).

Већ од самог почетка назире се граница између историје и уметности, односно између реалности и фикције. Наиме, Дамјановић је претходно консултовао разне историјске и литерарне изворе из српске прошлости из доба Немањића, како би се конкретно и практично упознао са друштвено-политичким кретањима и културно-духовним збивањима тога доба не само у Србији већ и на читавом Балкану. Отуда се препознаје његова имагинарна опрезност и стваралачка одмереност, како у нарацији не би дошло до евентуалних анахронизама или нелогичности различитог типа. Саживљавајући се потпуно са средњевековном атмосфером, у доба процвата српске државности и успона династије Немањића, приповедач са велике временске дистанце успева да дочара те слике и (не)прилике, људе и време, монахе и мирјане, сукобе и борбу за власт и опстанак (размирице Вукана и Стевана). Овладавши бројним и драгоценним сазнањима, аутор само у одређеним границама пушта себи на вољу и машту, не залазећи много у оно што му је непознато и страно. Ретроспективно приповедање је временски и просторно назначено, тако да читалац одмах стиче увид у координате одвијања главне радње, која се одвија у доба Немањића, у Зети, Котору, Расу, Топлици, Метохији, Атосу, Цариграду и др.

Овде је Дамјановићева улога вишеструка: историјска, хроничарска, етичка и литерарна. Међутим, и поред тога он је врстан етнограф, који бележи и преображава народна предања, легенде, веровања и умотворине, наглашавајући да је и оновремени свет био врло сујеверан (предсказаша, снови, пад у провалију). Роман илуструју како се опште стапа са индивидуалним (српски народ – Стеван Немања) и историјско са литерарним (чињенице – машта). Као *homo eticus* и *homo heroicus*, Немања је оличење свеколиког јунаштва, народног умља и духовне вредности изражене кроз дугу традицију, митологију и историју, коју и

те како употпуњује и његова супруга Ана, у монаштву названа Анастасија. Његов животни сан о зидању манастира и цркава, о држави и породици не темељи се на личној срећи и egoцентризму, већ на судбини целог српског народа од Зете до Цариграда. Из ових и других разлога, он је симбол и дух једног времена, животних стремљења и очекивања народа, расутог на светској позорници и историјској ветрометини.

Лик Стевана Немање приказан је са свим атрибутима мудрости, храбрости и поштовања, а са друге стране, писац уопште не запоставља женске ликове, без обзира на то што се ради о патријархалној средини и ратничком времену (*Евдокија, Параскева, Теодора, Вука, Сара, Мајданена, Мирослава*).

Ово дело има не само литерарну, историјску, већ и документарно-публицистичку вредност, јер садржи до сад најпотпунија сазнања о Светој Анастасији, њеном световном и монашком животу. У том смислу, то је својеврстан духовни омаж и ламентација о Немањиној жени, чија жанровска хибридност релативизује границе и поетику књижевности. Оживљавање историјске прошлости није само збир записа, сведочења и усменог памћења, колико је стилизована реконструкција свега наведеног и производ осебујне маште. Готово јединствен и препознатљив у приступу историјској и духовној тематици, Дамјановић у овом „роману збивања“ упечатљиво рекреира конкретне догађаје и њихову драматуру (замонашење Немање и Ане), показујући при том завидну обавештеност и упућеност у проблематику којом се бави.

Узев у целини, роман представља значајан издавачки пројекат и јединствену идејно-тематску целину, оригиналну по многим аспектима приповедања и лирско-символичким визијама. Дамјановић је још једном потврдио да је врстан приповедач, хроничар и публициста однегованог стила, који има и уме шта да каже.

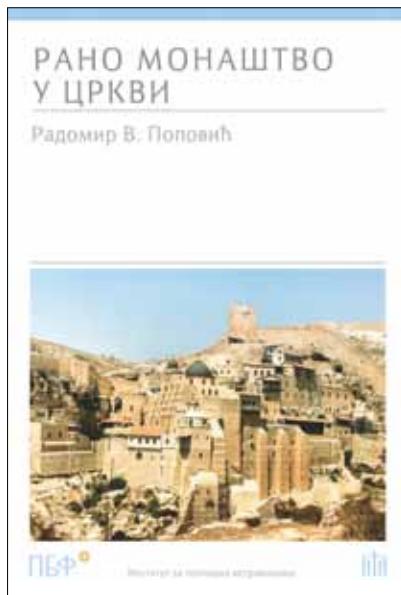
Почеци монаштва у раној Цркви

Православни богословски факултет
Универзитета у Београду, Институт
за теолошка истраживања,
Београд 2016

151 стр.; 21 см

ISBN 978-86-7405-179-5

Књига која је пред читаоцем, настајала је последњих неколико година као плод курсева које сам држао студентима Богословског факултета као изборни предмет на мастер и докторским студијама. Ово је, у ствари, и мали зборник радова које сам на тему монаштва објављивао у нашим часописима или, пак, појединим зборницима радова. Сматрао сам да је добро да се на једном месту нађу ови стручни чланци и студије који су пропраћени прилично обимном библиографијом која садржи, пре свега, шта је све до сада преведено и објављено на српском језику од изворне монашке литературе. Ту је, такође, иссрпна домаћа библиографија радова и студија које су објављене на нашем језику, као и општа библиографија на страним језицима, а која завређује пажњу наших истраживача. Такође сматрам да ће ово дело, као нека врста приручника на тему монаштва, попунити велику празнину која је код нас очигледна. Само подсећам на чињеницу да наша помесна Црква има велики број манастира који су настали од тренутка христијанизације па до све најновијих времена. Поносни смо да имамо манастире који представљају светску духовну и културну баштину. Међутим, с друге стране, не само у овом тренутку, не посвећујемо много пажње монаштву као таквом. Коли-

ко негујемо монашки подмладак, да ли сви наши манастири имају монаштво и у ком броју? На сва ова и слична питања, хтели ми то или не, морамо одговорити и одговарати, али на прави начин. Данас немамо ниједну монашку школу, а било их је. Имали смо посебне часописе монашке, а данас их више немамо. Није ли то велики знак за неку врсту духовне узбуње?! У нашим књижница ма, не само манастирским, може се наћи монашки часопис *Духовна стража* који је излазио 1908–1910, и 1928–1940, и никада ка снисе није обновљен. Одговор на питање, имамо ли потребу за монашким школама које су радиле при нашим већим манастирима, имамо ли потребе за монашким листовима и часописима, више је него потврдан. Изворна духовна глад и жеђ очигледно постоји, а треба је на неки начин и подстаћи и ширити. Уосталом, монаштво, његова заступљеност и масовност у свакој помесној Цркви и народу најбољи је духовни барометар и показатељ о тренутном духовном стању одређене Цркве и народа и степену његове дубинске, духовне христијанизације која никада не престаје и којој се не види крај. Колико међу нама, рачуна-

јући лаике и свештенство, има оних који су спремни без резерве и остатка да потпуно свој живот усмере и посвете узвишеним јеванђелским врлинама и захтевима. Ова скромна књига је само мали прилог учињен у правцу обнове и учвршења извornog монаштва у сами освите трећег хиљадугодишта. Ако ово дело макар и мало допринесе остварењу тог циља, сматрам да мој труд није био узалудан.

Протојереј-старофор
проф. др Радомир В. Поповић

Соко – часопис за духовну и културну просвјету

Година XII, број 29–30, 2016.

Српско соколско друштво „Соко“,
Добрун 2016.

Јубиларни двоброй
часописа *Соко*

Из штампе је изашао нови двоброй 29–30 часописа *Соко*. Овај часопис издаје Издавачка кућа „Дабар“ – издавачка установа Митрополије дабробосанске са седиштем у манастиру Светог Николаја у Добрунској Ријеци код Вишеграда.

Како преноси веб-презентација Општине Вишеград (opstina.visegrad.com), Славко Хелета, главни и одговорни уредник *Сокола*, рекао је да часопис *Соко* у најновијем двоброју, између осталог, своје читаоце подсећа на покретача обнове Соколског покрета у Вишеграду, блаженопочившег Митрополита дабробосанског Николаја (Мрђу), који је по својој жељи сахрањен у порти манасти-

Интернет презентација часописа Сабор

Сведочанство о људима и догађајима у Епархији франкфуртској и све Немачке

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа франк-фуртског и све Немачке г. Сергија, са радом је почела званична интернет презентација православног часописа *Сабор* – мисијског часописа Епархије франкфуртске и све Немачке, на адреси www.sabor-online.org, заједно са повезаним страницама и налозима на Фејсбуку, Твитеру и Јутјубу. Веб-сајт часописа *Сабор* визуелно и организационо осмислио је протопревзир Слободан Тијанић, парох у Фридрихсхafenу.

Поред основних информација, историјата, организације и вести из живота наше помесне Цркве, веб-сајт нарочито прати новости од значаја за православне хришћане на подручју Епархије франк-фуртске и све Немачке. Посебни менији нуде информације о обнови манастира Успења Пресвете Богородице у Химелстиру, као и о културно-просветним и хуманитарним делатностима.

Извор: Епархија франкфуртска и све Немачке / синод

путу" и почетак рада Високе школе драмских умјетности Вишеград, у комплексу Андрићграда...

Текстом о подвигу Марка Јакшића, часопис *Соко* у најновијем двоброју подсећа читаоце да је носилац престижне титуле најплеменитијег за 2015. годину, која се додељује у организацији компаније *Новосади* из Београда, овај храбри младић из Вишеграда. Судбоносног дана Марко Јакшић затекао се у близину Дома за старе у београдском насељу

Миријево. Када је видео пожар и схватио да су штићеници дома у опасности, ни тренутак се није двоумио и без размишљања је улетео у запаљену зграду и са медицинским сестрама спасао не-моћне станаре...

Нови број доноси још текстова – о капели у Вардишту, која је у

процесу обнове од 2015. године – у којој су похрањене кости 440 српских војника који су погинули на просторима од Вишеграда до Кремана у Првом светском рату, у борбама које су вођене 1915. године, о предратној Варди итд.

Први број часописа за духовну и културну просвету *Соко* штампан је у септембру 2005. године. Часопис је за досадашњих дванаест година излажења излазио два пута годишње, а некада и као двоброј. Све активности *Сокола* и његових седам секција финансирају се уз подршку Митрополије дабробосанске, Општине Вишеград и предузећа „Хидроелектране на Дрини“ из Вишеграда.

Прир. М. П.

Извор: sokodobrun.com / opstinavisegrad.com /
сниј.срб

НАУКА, УМЕТНОСТ, КУЛТУРА...

Маријана Пешровић

РУСИЈА

Превод Светог Писма на знаковни језик

У Москви је 27. јануара 2017. г. одржан састанак поводом пројекта превода Светог Писма на знаковни језик. Како преноси сајт Московске Патријаршије, учесници овог састанка, међу којима су били представници руског Патријаршијског синодског одељења за црквено милосрђе и социјално служење, Институт за превод Светог Писма, Сверуско друштво за глуве, клирици

који раде са глувима из различитих епархија, преводиоци за знаковни језик и представници удружења глувих, донели су одлуку да почну превод са Јеванђељем по Марку. Они су закључили да је Јеванђеље по Марку најлакше за превод на знаковни језик и, како наводи Наталија Горбунова, заменица директора Института за превод Светог Писма, „једино се у Јеванђељу по Марку помиње исцељење глувог“.

Идеју да Свето Писмо буде преведено на знаковни језик развили

су горепоменуто Патријаршијско синодско одељење у сарадњи са Библијским друштвом и Удружењем глувих. Први састанак у вези са овим пројектом одржан је у децембру

НА ПБФ У БЕОГРАДУ

Светосавски турнир у шаху 2017.

Четврту годину за редом Православни богословски факултет Универзитета у Београду био је у недељу, 5. фебруара 2017. године, домаћин традиционалног шаховског турнира за студенте и професоре факултета, академија и виших школа у Београду, а поводом школске славе Светог Саве. Овогодишњи турнир је по квалитету играча сигурно најачи до сада. Учествовало је 40 играча, међу којима највише студената, али и листа професора и гостију је све бројнија. Сигурно је да је за овакву посету највише утицао леп глас који овај универзитетски турнир има у шаховским круговима.

Број донатора је у сталном порасту, па су се досадашњим Патријаршијском управном одбору СПЦ и његовом директоруprotoјереј-ставрофору Стојадину Павловићу, Штампарији Издавачке фондације Архијепископије београдско-карловачке СПЦ, Православном богословском факултету, Задужбини манастира Хиландара и редакцијама *Православља* и *Теолошких поједи* пријужили Епархија бачка, Музеј СПЦ и Библиотека Српске Патријаршије. Захваљујући богатом наградном фонду сви учесници су добили пригодне поклоне у виду књига, а најбољима су припадле новчане награде, пехари, дипломе, графике.

Као сваке године, у име домаћина, пре почетка турнира учеснике је поздравио protoјереј-ставрофор проф. др Драган Милин, а у име Универзитетског спортивског савеза Београда проф. др Владимир Копривица, председник.

Турнир се играо по швајцарском систему у 7 кола са темпом игре 10 минута по играчу, уз бонификацију од 5 секунди по потезу.

Најбољи студент на турниру, а уједно и апсолутни победник је интернационални мајстор Владимир Луковић, студент Математичког факултета. Он је захваљујући бољим додатним критеријумима био бољи од другопласираног Давида Шаренца (Правни факултет), који је такође освојио 6 поена. Треће место са 5,5 поена освојио је Никола Елез (ПЕП).

У конкуренцији студенкиња најбоља је била женски интернационални мајстор Тијана Благојевић, студенкиња прве године Факултета организационих наука, иначе репрезентативка Црне Горе у шаху. Друго и треће место је припало универзитетским репрезентативкама Србије Мили Жарковић (Факултет организационих наука) и Лени Миладиновић (Факултет политичких наука).

Код професора најбољи резултат је остварио проф. др Драган Милин (Православни богословски факултет) са 4 поена, колико су имали другопласирани потпуковник Бојан Милановић са Војне академије и трећепласирани Сава Милин (Православни богословски факултет).

Од гостију запажен резултат је остварио Душан Вуковић са 4,5 поена, а најмлађи учесник на турниру је био Лука Будисављевић који је освојио 4 поена.

Владимир Луковић и Тијана Благојевић, као најуспешнији студент и студенкиња на турниру, стекли су право учешћа на финалном турниру студената и студенкиња Београда који носи назив „Трофеј Верице и Срећка Недељковића“.

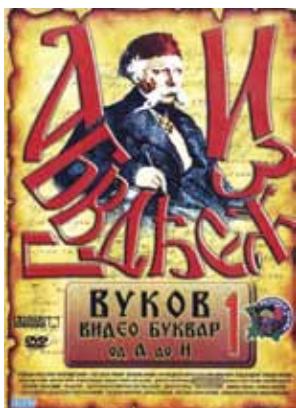
Организатори турнира су били Православни богословски факултет, Универзитетски спортивки савез Београда, Шаховски клуб „Богослов“ и Шаховски клуб „Студентски град“, а судили су Небојша Баракић, међународни шаховски судија и Раде Гојовић, национални шаховски судија.

Небојша Баракић

2016. године. Циљна група овог пројекта су и црквени и световни глуви људи који би волели да погледају Јеванђеље на знаковном језику у видео формату, као и они који би волели да науче знаковни језик како би комуницирали и радили са глувима.

„Знаковни језик је веома разнолик, и требало би да очувамо ту разноликост“, рекао је јеромонах Висарион (Кукушкин), старешина пастирског, мисионарског и социјалног центра Епархије јекатеринбуршке. У складу с тим, Јеванђеље ће бити преведено на руски знаковни језик са елементима позајмљеница из других језика. У исто време ће бити састављен и речник библијских термина.

Извор: <http://www.pravoslavie.ru>

Вуков видео буквар

Земља производње: Србија

Режија: Марко Карадић, Мишко Милојевић

Сценарио: Ивана Димић, Ненад Илић

Улоге: Весна Тривалић, Светислав Јанковић, Лара Лебедински, Жика Миленковић, Ненад Ненадовић, Бода Нинковић, Вук Бојовић...

ЦД/ДВД Вуков видео буквар – режија Марко Карадић, Мишко Милојевић, трајање 3 x 195 минута. Издавач: Фирст Продакшн, Београд 2006. г.

3 DVD : звук, боја; 12 см
ISBN : 978-86-7692-115-7

У црквеним продавницама Патријаршијског управног одбора у Београду могуће је набавити први

ЗРЕЊАНИН Гости из Русије

Посета ученика веронауке из града Долгопрудни Србији

Вођени милошћу Божијом и путевима Светог Саве првог српског Архиепископа, група деце из руског града Долгопрудни боравила је у Зрењанину и у селу Старићеву надомак Зрењанина. Предвођени вероучитељицом Маријом (Николајевном) Козловом, деца су упознала своје другаре из Старићева и учествовала у прослави Светог Саве. Током свог боравка у Србији, деца и њихова вероучитељица упознали су се са културом и обичајима српског народа и са начином прослављања школске славе.

Ова посета је плод преписке деце из Старићева и деце из града Долгопрудни недалеко од Москве. Благодарност за организацију овог дружења припада Епархији банатској, Епископу банатском Господину Никанору и црквеној општини Старићево, као и пољопривредницима из села Старићево и граду Зрењанину. Ништа мању захвалност не заслужују ни директор ОШ „Свети Сава“ из Старићева госпођа Зорана Медић, затим наставница руског језика госпођа Десанка Нинков која је и остварила први контакт са госпођом Маријом (Николајевном) Козловом, као и вероучитељ исте школе Владимир Д. Марковић, који су свесрдно пратили групу током посете.

Гости из Русије поклонили су се у манастиру Раковици гробу блаженопочившег Патријарха српског Павла, и у оквиру свог поклонничког путовања обишли су у главном граду и највећи српски храм – Храм Светог Саве. У Зрењанину, где су били смештени током своје посете Србији, уприличен је пријем и код заменика градоначелника Града Зрењанина и посета Храму Светог Архангела Михаила, познатијег у Зрењанину под именом Руска Црква. Гостима из Русије је историјат храма изложио уз поздравну реч отац Петар Илић, сабрат Светоарханглеског храма. Гости из Русије посетили су и Сремске Карловице, где су обишли Богословију Светог Арсенија Сремца, Саборну цркву посвећену Св. Николају Мирликијском, као и ризничу Патријаршијског двора у Карловцима. Домаћин гостима из Русије у Богословији Св Арсенија Сремца, као и домаћинима из Зрењанина, био је професор Карловачке богословије Јован Стојановић.

У оквиру своје посете Старићеву, деца из Русије су се придружила својим домаћинима из Старићева у прослави дана Светог Саве Српског и представили су се рецитацијама Чика Јове Змаја, које су изрецитовали на српском језику. Надамо се наставку ове лепе сарадње и дружења.

В. Д. М.

пројекат „Ризнице знања“ – „Вуков видео буквар“.

„Вуков видео буквар“ је играна серија за децу од 30 епизода о најшој ћирилици. Тематски је усмерена за децу узраста до 7 година. Поред велике помоћи деци да науче нашу азбуку, серијал елегантно улази у област историје, зоологије и уметности. Историјом се бавила кустос Музеја Вука Карадића госпођа Љиљана Чубрић са тридесет прича из историје и живота

Вука Карадића. Зоологија је ушла у серију кроз „ЗОО врт добре наде“ са тридесет прича о животињама. Уметност је нашла пут до серије преко позорнице позоришта „Бошко Буха“ и тридесет кратких представа пантомиме, које су својим изразом стварале асоцијацију појмова и предмета примерених епизоди слова.

„Вуков видео буквар“ би могао бити својеврсни мост матице Србије са децом у расејању.

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

САД

Матушка Јулијана Шмеман уснула у Господу

Дана 29. јануара уснула је у Господу матушка Јулијана Осоргина-Шмеман (6. 10. 1923 – 29. 1. 2017), удовица једног од највећих православних богословова двадесетог века, оца Александра Шмемана.

Матушка Јулијана је рођена у Баден-Бадену, у породици руске беле емиграције. Одрасла је и стекла образовање у Француској (College Sainte Marie de Neuilly, Sorbonne – Agrégation de Lettres Classiques). Цео радни век провела је као наставник француског и руског језика у школама у Њујорку (Spence School, Brearley School). Француска влада јој је доделила Сребрну палму за дистигнућа у служби француске културе. Након одласка у пензију написала је две књиге – мемоаре *Мој пут са оцем Александром* и *Радосћ служења*, о изазовима православног хришћанина у савременом свету. Надживело ју је троје деце, деветоро унучића, двадесет двоје праунучића и четворо чукунунучића. Опширнији текст о матушки Јулијани доступан је на вебсајту Православне Цркве у Америци – osca.org.

Извор: pouke.org

СИРИЈА

Освећена Црква Светог Пајсија

У петак, 3. фебруара 2017. године, Његово Блаженство Патријарх антиохијски и целог Истока г. Јован X приспео је у Цараману у Сирији, где је у недељу, 5. фебруара, осветио нову парохијску цркву посвећену овде веома поштованом Светом Пајсију Светогорцу.

Патријарх Јован је ушао у цркву у Царамани, 7 километара југоисточно од Дамаска у северозападној Сирији, уз песму омладине, а у пратњи великог броја епископа, свештеника и ђакона. Свети чин освећења обављен је уз византијско појање.

За време богослужења Блажењејши је подсетио окупљену омладину: „Човече, ти си храм Бога живога... и стога мораш учинити своје срце олтаром истинском Богу, а твој живот приносом на том олтару.“

Према сликама и видео записима на патријарашкој страници, овај чин освећења и Литургију пропратио је велики број верних. На овај начин је 4.500 православних породица добило своју парохијску цркву.

Извор: <http://www.pravoslavie.ru>

РУСИЈА

Црква од снега

Сибирско село Сосновка у Омској области у Русији није имало цркву док ове зиме један житељ тог села није направио цркву од снега.

Александар Батјохтин из Сосновке радио је на капели свакодневно скоро два месеца, чак и када су температуре биле испод минус 30 степени. За подизање цркве било му је потребно дванаест кубних метара снега.

Према његовим речима, рад на цркви није био тежак, али је највећи изазов био обликовање олтара и крста на крову.

Јуриј Кирш, житељ села Сосновка и представник локалне власти, рекао је да црква „много значи њиховом срцу и души“ упркос чињеници да је привремена.

Извор: Танјут

КОНГО БРАЗАВИЛ

Пропојала прва православна црква у северном Конгу

У недељу, 5. фебруара, Његово Преосвештенство Епископ Конго

Бразавила и Габона Пантелејмон освештао је новоизграђену Цркву Св. Јована Крститеља и Светог Николе у граду Импфонду, који лежи на реци Убанги у североисточном делу Републике Конго Бразавил. У овом граду живи око 20.000 људи. Како преноси информативна агенција *Romfea*, ово је прва православна црква која је изграђена у северном Конгу.

Парохија је у том граду основана 21. новембра 2016. године за потребе православних верника, међу којима има припадника Банту племена и пигмејске расе. Ова парохија преставља одсочну даску за даљи развој православља у овој области.

Након освећења цркве уследила је Литургија током које је ђакон Тимотеј Ндзебе рукоположен за свештеника. У Епархији Конго Бразавил и Габон тренутно има осам парохија укључујући и ову нову парохију.

Извор: <http://www.pravoslavie.ru>

МАЂАРСКА

Осам милиона долара за православне цркве

Како је раније најављено, почетком фебруара је мађарски премијер потписао одлуку мађарске владе да за обнову православних цркава из државне касе буде издвојено осам милиона долара.

Влада Мађарске је усвојила предлог о издвајању средстава за обнову три православне цркве – за Саборну цркву Успења у Будимпешти, за Цркву Свете Тројице у Мишколцу, за Цркву Светог Николе у Токaju као и за изградњу нове парохије у граду Хевиз у централној Мађарској. Сви ови храмови припадају Мађарској епархији Московске Патријаршије.

Мађарска влада је прошле године издвојила 345.000 долара за обнову куле Саборне цркве Успења у Будимпешти која је уништена за време Другог светског рата. Ова

РИМ Папа у дечијој болници

Недавно је у посети дечијој болници у Риму, у којој се од прошле године на лечењу налази деветогодишња Мис Торбица из Београда, боравио и Папа Фрања. Папа је охрабрио децу и поразговарао са њима, бодрећи их, посебно се обративши Мии (на слици). Мис се, како сазнајемо, успешно опоравља, и ових дана долази кући у Београд.

Акцију сакупљања средстава за лечење мале Мис медијски су подржале и новине *Православље*, крајем 2015. и током 2016. г.

Саборна црква најстарија је православна црква у Мађарској. Изграђена је између 1791. и 1801. године и озбиљно је оштећена током Другог светског рата. Радови на обнови те цркве су започети још 2006. године, али до сада нису завршени.

У Будимпешти постоји и Црква Св. Николе, која се налази у саставу Епархије будимске СПЦ. У Мађарској постоји и на десетине храмова који су у оквиру ове епархије, у којима служи десетак свештеника, као и два манастира – Српски Ковин и Грабовац.

Извор: pravoslavie.ru / Википедија

РУСИЈА

Више од 100 крштења у сибирском селу

Двојица православних свештеника недавно су посетили си-

Прогнани људи Оријента – Путопис од Палмире до Косова Поља

Peuples persécutés d'Orient – Carnet de voyages de Palmyre au Champ des Merles

Од Сирије до ирачког Курдистана, од хришћана грађана Малула у Сирији до ирачких Језида, од курдских Пешмерги до становника српских енклава опкољених на Косову, Катарина Купер (фотограф) и Џер Александар Букле путем својих фотографија и текстова заувек мењају устаљена мишљења и осећања према становницима ових несрећних популација, жртвама политичке немарности и „западног кукавичлuka“. Аутентични путопис који нас дирљиво води од Палмире до Косова поља, објављен је недавно (крајем новембра 2016. године) у издању реномиране издавачке куће Рошер на француском језику и може се наћи у продаји широм Европе.

Описујући живот Срба на Косову и Метохији, аутори фотографијом и речима говоре о драматичној свакодневици нестајања Срба са својих вековних огњишта. „Већина Срба са Косова живи у енклавама. То су мала села, понекад четврт или чак само једна улица. Опкољени и без права, покушавају да живе у миру, избегавајући инциденте или нове погроме. Кренули смо на пут Косова да бисмо упознали оне на које је заборавила међународна заједница“ – наглашавају аутори и додају: „Навикли на тежак живот, Срби са Косова су у једно сигурни: неће допустити да их претерују одавде без борбе. Косово је више од територије, више од покрајине, оно је колевка српског народа“, наглашавају аутори којима је један од домаћина и водич био добро познат у Србији хуманитарни радник Арно Гујон, чија организација „Солидарност за Косово“ већ годинама прикупља помоћ за Србе на Косову и Метохији у Француској и у другим земљама Европске уније.

У борби против незапослености и одласка, „Солидарност за Косово“ финансира дугорочне пројекте за развој енклава. У Великој Хочи, селу од 600 становника познатом по вину и меду, Арно испоручује комбајн. Недавно је свечано отворио фискултурну салу за 140 деце у Угљару. Ускоро, отвориће нову школу надомак Грачанице. У 2016, француска НВО је финансирала реновирање 12 школа и вртића...

Ово изузетно издање о животу хришћана на Близком истоку и на Косову и Метохији, после дуго времена у европској широј јавности на другачији начин говори о реалној ситуацији у овом делу света, са посебним нагласком на положај Срба на Косову и Метохији. Путопис *Прогнани људи Оријента – од Палмире до Косова Поља* за сада је доступан само на француском језику.

М. С.

бирско село Јесеј у Евенкијском рејону (некадашња Тунгузија) у североисточном делу Краснојарске Покрајине, и том приликом су крстили 120 људи.

Отац Димитрије и отац Сергеј су током своје тродневне посете овом селу такође освештали обданиште, основну школу као и

место на којем ће бити изграђена црква. Јесеј се сматра колевком хришћанства у Евенкији. Локални народи, Јакути и Евенки примили су православље 1852. године, а прва црква је у тој области изграђена 1892. године. Данас у тој области не постоји црква.

Извор: http://www.pravoslavie.ru

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нештић

Савиндан у епархијама Српске Православне Цркве

У Чачку

Са благословом Епископа жичког Јустина у присуству високопреучасних отаца, монаштва и свештенства Епархије жичке и многобројних грађана, 27. јануара, у великој сали чачанског Дома културе, у организацији СПЦО Чачак при Храму Вазнесења Господњег, свечано је прослављен празник Светог Саве.

У духу четврте велике обнове Храма Вазнесења Господњег, немањићке Богородице Градачке, тема овогодишње Светосавске академије била је – Задужбинарство.

Пре почетка Академије свечано је отворена изложба Средње уметничке школе из Чачка на тему конкурса Немањићке задужбине. Изложени су најуспешнији радови из области вајарства, дубореза и сликарства, а најбољим радовима додељене су награде. Током једночасовног програма најлепше емоције пробудили су, својим наступима казивајући и певајући најлепше стихове о задужбинарству, хор Вазнесењски, Певнички трио при Храму Вазнесења у Чачку (protoјереј-ставрофор Саша Јоловић, protoјереј Мирољуб Јовановић и вероучитељ Ђорђе Радојковић), са посебним жаром и овацијама дочекани су изузетно млади гуслари Јован и Кристијан Павловић из Краљева, КУД „Дуле Милосављевић – Желе“ из Чачка, Глумачка радионица при Дому културе и ученици чачанске Гимназије. Академију су затворили најмлађи учесници, КУД „Бамби“ из Чачка.

Извор: Епархија жичка

У Сплиту

У недељу, 22. јануара 2017, Епископ далматински Фотије служио је Свету Архијерејску Литургију

Спомен Светог Кирила Словенског у 2017. години славимо 25. фебруара

С обзиром да успомена на Светог Кирила Словенског у 2017. години пада у понедељак Прве седмице Свете Четрдесетнице – 27. фебруара, Свети Архијерејски Синод је препоручио Високопреосвећеној и Преосвећеној господи епархијским Архијерејима Српске Православне Цркве да се у храмовима посвећеним Светом Кирилу Словенском његов спомен обележи у Сиропусну суботу, 25. фебруара. Такође, подручно свештенство треба да позове верне који обележавају Светог Кирила као своју крсну славу да исту такође прославе у поменути дан.

ју у капели Светог Саве у Сплиту. Овом Светом Литургијом започета је прослава великог празника посвећеног Светом Сави, који је уједно и храмовна слава недовршеног сплитског храма.

„Свети Сава је 1219. устројио самосталну Српску Цркву, а са њом и средњовековну државу, са жељом да цела земља живи као један манастир, продуховљеним и светим животом. Захваљујући овом светитељу прогнана је јерес из нашег народа, а свако дете крштено, па зато са правом можемо рећи да је Свети Сава почетак православља у нашем народу“, поручио је Владика Фотије и додао: „Увек треба да се сећамо подвига Светог Саве, јер је он жељео да од средњовековне Србије направи државу у којој ће епископ бити духовни отац, а цар световни владар и да они живе у хармонији и сагласности. Његова жеља је била да земља буде пуна цркава, манастира и школа, да има довољно сиротишта и болница за оне којима је то потребно. Године 1221. Свети Сава је одржао познату Жичку беседу о правој вери и рекао да Срби треба да буду православне вере. Он је учинио пресудно дело да наш народ постане и остане заувек православан, јер нас је везао са Светом Гором, са манастиром Хиландаром и изворним учењем Отаца са првих

седам Васељенских Сабора“, поручио је Владика Фотије.

Извор: Епархија далматинска

У Дечанима

Свети Сава је свечано прослављен широм Епархије рашко-призренске. У манастиру Високи Дечани Свету Литургију је служио Архимандрит Сава коме је славски колач поводом имендана преломио протосинђел Данило, економ манастира.

У Осијеку

Са благословом Епископа осечкопольског и барањског Лукијана, 29. јануара 2017, по први пут након 1940, Светосавска академија одржана је у граду Осијеку.

На почетку Академије Светосавску химну отпевао је Камерни састав Српског певачког друштва „Јавор“ из Вуковара. Академију је благословио и отворио Епископ сремски Василије. О делу Светог Саве, првог Архиепископа српског говорио јеprotoјереј-ставрофор Михајло Маријанац, архијерејски намесник барањски и парох дарђански.

ДОБРОЧИНСТВО
Поклоничка агенција Српске цркве
телефон/факс: 011/2687-416, 2686-445
info@dobrocininstvo.rs
www.dobrocininstvo.rs

Васкрс у Светој Земљи
06 - 19. април
09 - 17. април

Украјина
27. април - 06. мај

Косово и Метохија
29. април - 01. мај

Херцеговина
11 - 14. мај

Влашка и Буковешт
03 - 10. јун

После наступа хора Епархије осечкопольске и барањске под вођством протонамесника Ненада Кесоне, пароха пачетинског, својим рециталом ученици Гимназије из Вуковара, који похађају православну веронауку, указали су на величину Светог Саве као просветитеља и учитеља српског народа. Епархијску светосавску академију је предводио песник и књижевник из Бијелог Брда Ђорђе Нешић.

Извор: Епархија осечко-барањска

У Славонском Броду

Овогодишње обиљежавање Светосавских дана у Епископији пакрачко-славонској завршено је у суботу, 28. јануара 2017, централном Светосавском академијом у Славонском Броду.

У препуној сали Радничког дома, у присуству вјерника из скоро свих крајева Епископије и гостију, након ријечи добро дошлице и захвалности надлежног пароха Ратка Гатаревића, пастирском бесједом о животу и дјелима Светог Саве окупљенима се обратио Преосвештени Владика Јован. Након његових ријечи, о националном идентитету јеврејског и српског народа и његовању народне самосвијести гово-

рио је гост из Израела, историчар и дипломата Шмуел Евиатар.

Кроз пјесму, културно-умјетнички програм и фолклорне игре окупљенима су се представили ученици Богословије Светог Арсенија Сремца из Сремских Карловаца, народни пјевач Светлана Спајић из Београда, КУД „Лијешће“ из Лијешћа код Бруда у Републици Српској и КУД „Ловор“ из Трњана.

Извор: Епархија славонска

На Жабљаку

У Центру за културу на Жабљаку 31. јануара 2017, одржана је Светосавска академија коју традиционално организују Епархија будимљанско-никшићка и жабљачка Црквена општина.

Учеснике Академије и много-брожни вјерни народ, поздравио је Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије. Он је ријечима срдачне добродошлице поздравио и Преосвећеног Епископа рашко-призренског Теодосија, који је са професорима и ученицима Призренске богословије гост Светосавских свечаности у Епархији будимљанско-никшићкој.

Владика Јоаникије је беседио: „Вјеру којом смо надахнути апостолском проповјеђу овог Божијег угодника и његовим благодатним заступништвом, ми смо запечатили крвљу на крвавом Пољу Косову. Тамо где су наше највеће светиње тамо смо принијели и највећу жртву, а та жртва је основни доживљај наше жртвености, нашег јединства, где смо сви сједињени у чистој православној вјери, у жртви, у болу, али и у слави и величини.“

Светосавску бесјedu одржао је Епископ рашко-призренски Теодосије. Он је казао да је радост живе-

ти и пастирствовати на просторима древне будимљанске и хвостанске Епархије, двије од осам епархија које су заједно са рашком, липљанском и призренском и другим покривале простор српских земаља и чиниле Архиепископију српску са сједиштем у Жичи. Нови епископи, Савини ученици из Хиландара и Студенице су, према Владикиним ријечима, са својим свештенством и монаштвом као квасац духовно преображавали српски народ, дајући му духовни идентитет, културу и традицију која је до данас сачувана и чини нас оним што јесмо – духовном дјецом Светог Саве.

У умјетничком дијелу програма учествовали су матуранти Призренске богословије, гуслар Здравко Кнежевић, КУД „Пива“ из Плујина, ученици Средње мјешовите школе из Жабљака.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

У Бања Луци

Поводом празника Светог Саве, у Саборном храму Христа Спаситеља Свету Литургију је служио протојереј-ставрофор Ратко Радуковић, архијерејски намјесник бањалучки, уз саслужење више свештеника и ћакона. Након Свете Литургије обављен је чин благосиљања и резања славског колача. У духу светосавске традиције упрличено је рецитовање и подјела пакетића за најмлађе чланове Цркве, међу којима су били и полазници православног вртића „Анђелак“. Празник Светог Саве, уз свечане приредбе и ломљење славског колача, прослављен је и у школама на подручју града Бање Луке.

Извор: <http://hhsbl.org>

У Скадру

Са благословом Архиепископа албанског Анастасија, Митрополита

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Зорица Нешић

лит црногорско-приморски Амфилохије служио је 29. јануара 2017. Литургију у Цркви Свете Тројице у Враки, поводом прославе Светог Саве у Скадру. Саслуживало је бројно свештенство и монаштво Митрополије црногорско-приморске, Епархије будимљанско-нишкићке и клирик Албанске Православне Цркве из Скадра презвитер Никола Петани.

Литургији је присуствовао велики број вјерника из Албаније и православног народа са простора Црне Горе. Владика Амфилохије се сабраном вјерном народу обратио после прочитаног Јеванђеља и ломљења славског колача.

Поводом обиљежавања 101. годишњице страдања српских добровољаца у луци Медова, Митрополит Амфилохије је, са свештенистом и вјерним народом, одслужио паастос и положио вијенац у море. После паастоса и полагања вијенаца у море говорили су амбасадор Србије у Албанији Мирољуб Зарић, књижевник Слободан Чуровић, и Митрополит Амфилохије. Увече је одржана Светосавска академија у скадарском театру „Мићени“, коју је водила Гордана Ајковић из Скадра. У име домаћина присутне је поздравио предсједник Удружења Срба и Црногораца „Морача-Розафа“ Павле Јакоја Брајовић, и скадарски парох Албанске Православне Цркве свештеник Никола Петани у име Архиепископа албанског Анастасија. Светосавску бесједу говорио је историчар др Вукић Илинчић. У светосавском програму учествовали су полазници српског језика у Скадру са својим професором Светозаром Ђираковићем, полазници вјеронавуке из Херцег Новог предвођени

вјероучитељицом Миланком Тешовић, црквени хор Светог Козме Етолског из Подгорице предвођени диригентом Аном Ненадић, гуслари Стеван Вујачић и Желько Бугарин, музички састав из Умјетничке школе у Скадру „Пренге Јакова“, чланови Културно-умјетничког друштва „Ђурђевданско коло“ из Подгорице.

Извор: *Митрополија
црногорско-приморска*

У Портланду

Савиндан је прослављен посебно свечано и радосно јер је портландску парохију посетио Епископ источноамерички Иринеј.

Прослава је почела Архијерејском Литургијом уз саслуживање архијерејског намесника вазингтонскогprotoјереја-ставрофора Александра Влајковића, protoјереја-ставрофора Василиса (из Грчке Цркве), оца Јована Тига из Антиохијске Патријаршије, надлежног свештеника protoјереја-ставрофора Ивана Марјановића и ћакона Синише Дувњака из Београда. На Литургији је одговарао хор портландске парохије.

Између осталог Владика Иринеј је рекао: „Како ми нашим осиромашеним језиком и знањем да опишемо све оно што је Свети Сава учинио за нас, за васколико српство, него да понављамо речи великога оца нашега аве Јустина – Нека умукне васколика Србадија и нека сви ћуте, и да нико не проговори ни једну реч, јер на данашњи дан ко ће говорити о Светом Сави него анђели са небеса јер гледају на њега јединога српског анђела чувара који бди над нама. Који је раширио своја небеска крила омографом својим и чува своје срп-

ско стадо од пропasti...“ Владика Иринеј је преломио славски колач, честитао славу и изразио радост и задовољство што је посетио портландску парохију. Деца Српске школе су под управом своје главне учитељице Даворке Мојсиловић извела Светосавски програм који су присутни с одушевљењем пратили. Владика је деци поделио светосавске пакетиће.

Извор: *Епархија источноамеричка*

У Њујорку

Саборни храм Светог Саве у Њујорку прославио је своју храмовну славу 22. јануара 2017, Светом Литургијом којом је начаљствовао Епископ источноамерички Иринеј.

Иначе, ово је била прва светосавска прослава од када је храм пострадао у пожару на Вајсбрис прошле године. Свечаност је одржана у сали грчке Цркве Светог Елефтерија, где није било довољно места за све присутне, уз учешће деце ученика Српске школе и фолклорне групе Опанчићи.

По Владикиним речима ово је била изванредна светосавска прослава, јер су сва деца била заједно. На крају програма наступила је најмлађа фолклорна група „Опанчићи“ песмом „Тамо далеко“, подсећајући на узаямну братску везу са грчким народом који је у Првом светском рату на Крфу прихватио многонапаћену српску војску. Сада, када парохија Светог Саве у Њујорку нема богослужбеног места, Грчка Црква јој редовно уступа своје храмове и сале за службе и окупљања, потврђујући тако со-лидарност и нераскидиву везу два братска и истоверна народа.

Протојереј-ставрофор
гр Живојин Јаковљевић,

У Шведској

Овогодишња централна свечаност обележавања Савиндана на нивоу Краљевине Шведске одржана је под покровитељством Савеза Срба а домаћин је било Српско културно удружење из Седертеља. Академија је одржана у просторијама Сиријске Православне Цркве. О Светом Сави беседио је монах Павле Кондић из Митрополије црногорско-приморске. Програм Светосавске академије пратило је око пет стотина верника који су стигли из свих крајева Шведске. Међу гостима били су амбасадор БиХ у Шведској гђа Весна Ђукић, конзул у амбасади Србије гђа Биљана Ранковић као и гости из отаџбине; представници Регионалне организације за економски развој Шумадије и Поморавља и Удружења шведско-српског пријатељства из Крагујевца.

Приређен је и веома леп културно забавни програм у којем је учествовао велики број деце из фолклорних група месног удружења из Седертеља, Ханинга и Солне, као и ансамбл Василиса и глумица Јелена Иванишевић. *Извор: dijaspora.nu*

АРГЕНТИНА

Богослужење у Росарију

У суботу, 4. фебруара 2017, Преосвећени Епископ диоклијски Кирило служио је Свету Архијерејску Литургију у Росарију, провинција Санта Фе, у Аргентини.

Са благословом Високопреосвећеног Митрополита Буенос Ajреса и све Аргентине Силуана (Антиохијска Патријаршија), Света Архијерејска Литургија служена је у Храму Светог великомученика Георгија који припада Антиохијској Цркви. Парох Цркве Светог Ђорђа у Росарију, свештеник Александар Саве примио је госте са братском љубављу, наставивши традицију добрих односа две

У хуманој мисији за децу оболелу од рака

У сусрет 15. фебруару, Светском дану деце оболеле од рака, ученици петог разреда Богословије Светог Саве у Београду посетили су, 3. фебруара 2017, Национално удружење родитеља деце оболеле од рака (НУРДОР) са жељом да најмађим борцима против ове опаке болести покажу да нису сами. Од новца који им је преостао од матурског путовања приликом кога су се поклонили и кивоту Светог Нектарија Егинског (чудотворца и исцелитеља од ове страшне болести) купили су пакетиће са слаткишима и даровали их овим малим храбрим људима.

Матуранти Богословије Светог Саве у Београду истичу да се моле Светом Нектарију да малишане који болују од рака ободри, оснажи и буде уз њих, а из НУРДОР-а поручују да су матуранти своју хуманост и велико срце показали на делу, и да им је било задовољство упознати тако младе и хумане људе.

Молимо се Светом Нектарију да ове малишане ободри и оснажи и буде уз њих, а ово одељење будућих „служитеља и икона Христових“ утврди на правоме путу, којим они већ ходе.

сестринске Цркве које је неговао и његов отац, такође свештеник Антиохијске Цркве у Росарију.

У пратњи Владике Кирила били су отац Стефан Јовановић и монахиња Лидија. Током Свете службе Божије Владика Кирило је примио, кроз Свету тајну Миропомазања, у Православну Цркву све чланове породице Поповић, чији је најстарији члан и отац породице Густаво Николас, предсједник друштва „Његош“ из Црне Горе.

Владика је подсјетио на важност очувања сопствене културе и традиције: „Ви треба да будете свједоци вјере, културе, традиције својих предака и тако да обогатите и културу ове благословене земље Аргентине у којој живите“, казао је Владика.

Извор: Мишрополија црногорско-приморска

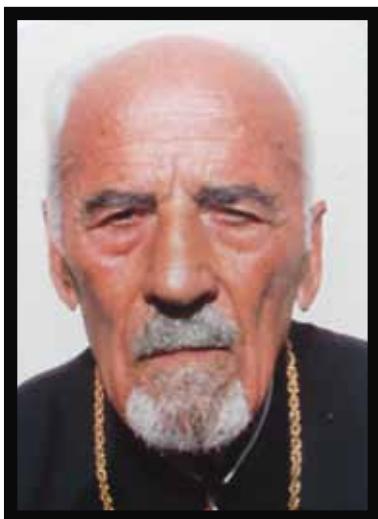
бора српских светитеља у Руми и том приликом осветио новопостављени иконостас.

У храму испуњеном верним народом, Преосвећеном Епископу су саслуживали свештенослужитељи из Руме и околине, а за певницом је, поред румских богослова и веуочитеља, појао и Дечји црквени хор „Звончићи“ под вођством диригента Александре Гаруновић.

На крају Литургије, Епископ сремски г. Василије уручио је грамате захвалности заслужним румским привредницима који су помогли изградњу и уређење Храма Сабора српских светитеља у Руми. Грамате су добили Мирослав Марковић, Миладин Матић и Милан Керкез.

Извор: Рагио Епархије сремске Српски Сион

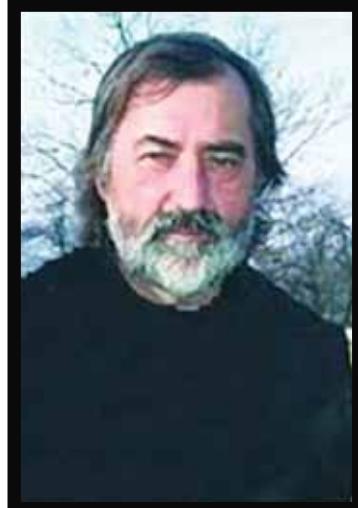
Протојереј-ставрофор Душан Рајић (1930-2017)

Дана 23. јануара 2017. године у својој 87. години преста- вио се у Господу пензионисани парох течићко-рабено- вачки протојереј-ставрофор Душан Рајић.

Прота Душан је рођен 17. априла 1930. у Течићу код Рековца, од оца Милана и мајке Зоре. Богословију је завршио у Призрену, а 1953. је рукоположен у чин свештеника и одмах је постављен на парохију у Доњим Комарицама. Године 1957. прелази на парохију багрданску у Багрдану и ту је одликован од стране блаженопочившег Епископа Валерија чином про-тонамесника. Након 17 година постављен је за пароха течић- ко-рабеновачког у родном Течићу. У пензију одлази 1994. године. Три године након тога блаженопочивши Епископ Сава га је одликовао чином протојереја, а Владика Јован га је од-ликовао напрсним крстом. Из брака са Милојком има синове Животу и Предрага, троје унука и петоро праунука.

Дана 26. јануара 2017. у Рабеновцу служена је Заупокојена Литургија за покој душе проте Душана којом је началство- вао јереј Душко Жујевић, парох белушићко-секурички, а уз саслужење протојереја Драгослава Петровића, пароха реко- вачког и протонамесника Новака Илића, пароха течићко-ра- беновачког. Истога дана Његово Преосвештенство Епископ Јован служио је опело у дворишту породичне куће проте Душана у Течићу. Епископу су саслуживали протојереји-ста- врофори: Саво Арсенијевић, Живота Марковић, протојереји: Драгослав Петровић и Живомир Газдић, протонамесник Новак Илић, јереји: Дејан Лукић, Драгиша Богичевић, Александар Дејановић и Дејан Марковић. Епископ се дирљивом беседом опростио од проте Душана, у којој је све присутне подсетио у каквим условима је прата служио Господу. Дуга поворка је испратила нашег прату до гробља у Течићу, а на- кон тога је уследио послужење за покој његове душе које је припремила његова породица.

Протонамесник Новак Илић

Протојереј-ставрофор Петар Гавриловић

На Божићне покладе 2016. године, пре- ставио се у Господу протојереј-ставро- фор Петар Гавриловић из Цветака код Краљева. Спремао се да пође на још један сус- крет и Божићно покладовање са својим прија- тељима и друговима из времена школовања у Богословији, али Господ који зна када је најбо- ље време да позове некога од нас, удостојио је те части, тога дана нашег драгог брата о. Петра.

Рођен је у селу Горња Црнишава, код Трстеника. Као најстарије дете Савка и Јованке Га- вриловић, одрастао је у њиховом дому са мла- ђим братом и сестром и дедом и баком.

Пресудну улогу за његово богословско опре- дељење имали су деда Радоје и мајка Јован- ка. Црнокоси дечак Петар, уписао је 1968. Богословију у Призрену. Својом бистрином и оштром врцавом интелигенцијом, другар- ством и спремношћу за помоћ и сарадњу са свима, задобио је љубав и наклоност свих уче- ница и професора. Постао је миљеник своје ге- нерације, као и старијих другова из виших раз- реда. По завршеној Богословији и одслужењу војног рока, венчао се са својом изабраницом Љиљаном Палић из Почековине.

Године 1976. рукоположио га је у чин све- штеника блажене успомене Епископ жички Василије Костић, и поставио на парохију ла- зачку. На тој парохији остаје нешто више од годину дана, а онда добија премештај на паро- хију цветачку у селу Цветке код Краљева у ар- хијерејском намесништву жичком, где остаје до краја свог пастирског и парохијског службова- вања. Пуном снагом и замахом развија свој па-

стирски рад. За четири деценије на овој парохији, отац Петар је усрдно богослужио, поучавао поверили му народ, вредно радио на благоукашавању два парохијска храма и уређењу порте са пратећим објектима. У потпуности је био прихваћен од свог народа, освојивши њихова срца. Ништа му није било тешко. Личне послове је често остављао, да би другима помагао. Испунио је речи Св. ап. Павла: „Свима сам био све, да како год неке спасем“ (1. Кор. 9, 22). Увек је више мислио о другима него о себи.

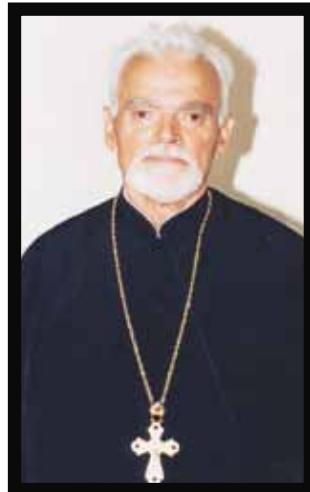
Са посебном љубављу је помагао Богословије и манастире. Помагао је сироте и избеглице. Деца су га нарочито волела, посебно у школи, где је једно време био вероучитељ.

У време наставка изградње Храма Св. Саве на Врачару, са пуно жара је радио на прикупљању прилога за овај заветни храм. Поседовао је необичну ведрину духа, и смисао за духовита казивања. Одазивао се на сва генерацијска саборовања и користио отуда донета искуства и радост за даљи рад.

Бог му је подарио шесторо деце, од којих су се два четвромесечна анђела, Раствко и Јелка винули у Царство небеско. Један син, Благоје, данас је свештеник. Знао је о. Петар да „ако се наша земаљска кућа, телесни шатор разруши, имамо здање од Бога, кућу нерукотворену, вечну на небесима“ (2. Кор. 5, 1). Стога се молимо и верујемо да ће га Господ, кога је искрено љубио, као верног слугу настанити у Царству небеске радости.

Вјечнаја памјат!

Протојереј Петар Јараковић
и првијереј-ставрофор
Љубинко Костић

Протојереј-ставрофор Душан Пушкар (1938-2017)

На дан Светих мученика Јулијана и Василисе, 21. јануара 2017, око 11,30 часова, тихо је уснуо у Господу уважени протојереј-ставрофор Душан Пушкар.

Прота Душан је рођен 5. јуна 1938. у селу Маличка, општина Вргинмост, Епархија горњокарловачка, од оца Милоша и мајке Станице. Основну школу је завршио у селу Перна, а низу гимназију у Вргинмосту. Затим се уписао у Богословију у манастиру Раковици 1952, коју је завршио 1957. године. По одслужењу војног рока оженио се Десанком, рођ. Симић. У Богом благословеном браку добили су децу Жарка и Душанку, а од њих четворо унучади.

За ђакона је рукоположен 29. априла, а за презвитера 30. априла 1961. у Карловцу од стране Епископа Симеона Злоковића. Као један од првих послератних свршених богослова, постављен је за пароха у Доњем Будачком крај Карловца. Са парохијанима је подигао помоћну зграду, а затим и храм у славу Светих апостола Петра и Павла.

Године 1965. премештен је у Топуско, где је опслуживао више парохија. На том подручју је било дванаест храмова, које су усташе у току Другог светског рата порушили. Једино место богослужења била је свештеничка кућа у којој је била импровизована капелица у подруму, на месту где је био усташки логор и стратиште.

Прву цркву прата подиже у селу Чемерница, као храм мученика, посвећен Рођењу Пресвете Богородице, и мученицима које су погинули у Глинској цркви. Чим се завршила градња једне, одмах се кренуло, упркос огромном ометању, подизању цркве у Топуском. Истовремено са парохијским домом, обе грађевине су подигнуте за две године. 1985. прата подиже цркву у Блатуши, а у периоду 1989. до 1991. год. прата гради цркве у Пјешченици, Стипану и Бовићу.

У вечерњим сатима 6. августа 1995. прата са својим народом долази у Сремчицу, бежећи испред србомрзитеља. Патријарх Павле га поставља за пароха при Храму Светог великомученика Георгија на Чукарици. Кад је пензионисан, прешао је у Сремчицу, где је са братством Храма Свете Тројице често служио. Године 1971. одликован је црвеним појасом, 1974. звањем протонамесника, а чином протојереја одликовао га је 1980. Епископ Симеон. На предлог Епископа Никанора, Свети Архијерејски Синод одликовао га је 22. априла 1993. чином крстоносног проте.

Протојакон Стеван Рајаџић

Албум сећања
на наше претке
из Првог светског рата

1914 | 1918

славним-пречима.срб

ПОШАЉИТЕ
ФОТОГРАФИЈЕ
НА
славним-
пречима.срб

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

Претплаћујем се
на следеће часописе
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)
	Србија	Иностранство	
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
<i>Теолошки поиледи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом
<i>Светиосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија